USTAWODAWSTWO PRACY — Tom 4

USTAWODAWSTWO PRACY T. 4

SĄDY PRACY

Rozporządzenie
Prezydenta Rzeczypospolitej
z dnia 22 marca 1928 r. (Dziennik
Ustaw R. P. Nr. 37 poz. 35)
i rozporządzenia wykonawcze
oraz
rozporządzenia o powołaniu sądów pracy

WSTĘPEM OPATRZYŁ
ZBIGNIEW SKOKOWSKI
RADCA MINISTERSTWA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

OBJAŚNIENIA OPRACOWAŁ
JERZY WENGIEROW
STERSTWA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

USTAWO

WYDZIAŁOWA BIBLIOTEKA PRAWNICZA U.J.

XX-1928-001

WARSZAWA

RNIA ROBOTNICZA

ADWOKAT
Aleksander Lechowicz
— w Zakopanem —

USTAWODAWSTWO PRACY

T. 1. Umowa o pracę pracowników umysłowych, opracował J. Zagrodzki.

T. 2. Umowa o pracę robotników, opracował S. Szymorowski.

T. 3. Inspekcja pracy, opracował S. Jankowski (w druku).

T. 4. Sądy pracy, opracował J. Wenglerow, wstępem zaopatrzył Z. Skokowski.

T. 5. Urlopy wypoczynkowe pracowników najemnych, opracował S. Roszkowski (w druku).

Dalsze tomy w opracowaniu

USTAWODAWSTWO PRACY

TOM
IV

WARSZAWA 1929

KSIĘGARNIA ROBOTNICZA

SĄDY PRACY

Rozporządzenie
Prezydenta Rzeczypospolitej
z dnia 22 marca 1928 r. (Dziennik
Ustaw R. P. Nr. 37 poz. 350)
i rozporządzenia wykonawcze
oraz
rozporządzenia o powołaniu sądów pracy

WSTĘPEM OPATRZYŁ
ZBIGNIEW SKOKOWSKI
RADCA MINISTERSTWA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

ADWOKAT
Aleksander Lechowicz
— w Zakop

Wydz. Bibl. Prawnicza
1806141977

OBJAŚNIENIA OPRACOWAŁ
JERZY WENGIEROW
REFERENT MINISTERSTWA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

KSIĘGARNIA ROBOTNICZA

WYDZIAŁOWA BIBLIOTEKA PRAWNICZA
UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
NR INWENTARZA
40568
SYGNATURA
XX-1928-001

Drukarnia
„Rola" J. Buriana
w Warszawie

SPIS RZECZY

Str.

Wstęp. Sprawa sądów pracy w Polsce na tle rozwoju sądownictwa specjalnego do spraw pracy w innych krajach IX

Od autora opracowania XXIII

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o sądach pracy (D) 1

Rozparządzenie Ministra Sprawiedliwości, Ministra Pracy i Opieki Społecznej oraz Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 30 listopada 1928 r. w sprawie powoływania ławników i zastępców ławników sądów pracy i sądów okręgowych. (R I) . . . 54

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości i Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 30 listopada 1928 r. w sprawie wyznaczania ławników sądów pracy oraz ławników sądów okręgowych do udziału w posiedzeniach sądu pracy względnie sądu okręgowego (R. II) 65

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dn. 30 listopada 1928 r. o djetach i kosztach

przejazdu ławników i zastępców ławników sądów pracy i sądów okręgowych (R. III) 72
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości i Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 4 grudnia 1928 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu — w sprawie przekształcenia sądów przemysłowych w Bielsku, Krakowie i Lwowie na sądy pracy oraz zmiany granic okręgów niektórych z tych sądów (R. IV) 74
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu z dnia 5 grudnia 1928 r. o ustanowieniu sądów pracy w m. st. Warszawie. (U. I) 80
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu z dnia 5 grudnia 1928 r. o ustanowieniu sądu pracy w Białej. (U. II) 82
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu z dnia 5 grudnia 1928 r. o ustanowieniu sądu pracy w Białymstoku. (U. III) 84
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Pracy i Opieki Społecznej

w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu z dnia 5 grudnia 1928 r. o ustanowieniu sądu pracy w Drohobyczu. (U. IV) 86
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu z dnia 5 grudnia 1928 r. o ustanowieniu sądu pracy w Łodzi. (U. V) 88
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu z dnia 5 grudnia 1928 r. o ustanowieniu sądu pracy w Sosnowcu i w Dąbrowie Górniczej. (U. VI) . 90
Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu z dnia 5 grudnia 1928 r. o ustanowieniu sądu pracy w Wilnie. (U. VII) 92
Skorowidz 94

SPRAWA SĄDÓW PRACY W POLSCE

na tle rozwoju sądownictwa specjalnego do spraw pracy w innych krajach.

I

Nadzwyczaj wcześnie po powstaniu nowoczesnej formy produkcji przemysłowej kapitalistycznej uwydatniła się potrzeba stworzenia instytucyj sądowych, specjalnie przystosowanych do charakteru i warunków stosunku pracy pracownika najemnego do przedsiębiorcy.

Spory i zatargi, powstające pomiędzy pracownikami a pracodawcami w nowoczesnem społeczeństwie, stały się dzisiaj składnikiem życia zbiorowego, na który jest zwrócona uwaga powszechna, i przedsięwzięta już została przez państwa wielka liczba kroków, zmierzających bezpośrednio lub pośrednio do zapobiegania tym sporom lub załatwiania ich w sposób polubowny. Z pomiędzy licznych rodzajów i odmian sporów i zatargów pracy, wyodrębnić należy spory, w których chodzi nie o ustalenie w drodze umowy, bądź zbiorowej, bądź indy-

widualnej, nowych warunków pracy, ale o wykonanie przez strony obowiązków już ustalonych i przyjętych; obowiązki takie mogą wynikać albo z umowy, albo z postanowień ustaw. W sporach o wykonanie obowiązków można z reguły odwoływać się do sądów o wymiar sprawiedliwości; tymczasem w sporach i zatargach o ustalenie nowych warunków pracy, decyduje zwykle wola stron nieskrępowana prawnie. W niektórych tylko krajach dotychczas wprowadzono w tej dziedzinie rozjemstwo przymusowe. Mówiąc w niniejszym artykule o sądownictwie pracy, będziemy mieli na myśli instytucje sądowe, powołane do wymiaru sprawiedliwości w ścisłem znaczeniu słowa.

Pierwsze sądy specjalne do spraw pracy powstały we Francji za Napoleona I-szego. W r. 1806, na skutek osobistej decyzji Napoleona wydana została ustawa o utworzeniu „conseils de prud'hommes", instytucji powołanej „do rozstrzygania w drodze polubownej drobnych sporów, powstających codziennie bądź pomiędzy fabrykantami a robotnikami, bądź pomiędzy kierownikami warsztatów a czeladnikami i uczniami". „Conseils de prud'hommes" posiadały od chwili ich utworzenia przez tę ustawę charakter sądów wybieralnych i mieszanych, t. j. powoływanych przez pracodawców i pracowników; początkowo jednak pracodawcy mieli stanowczą przewagę we wpływie na skład „conseils". Później ustawodawstwo o „conseils de prud'hommes" ulegało wielokrotnym zmianom, co samo świadczy już o żywotności instytucji, i w ostatnich czasach strona pracownicza uzyskała całkowite równouprawnienie ze stroną pracodawców. Liczba „conseils" szybko wzrastała; dzisiaj jest ich we Francji zgórą dwieście. Ustrój i działanie „conseils de prud'hommes", normują obecnie ustawy orga-

niczne z dn. 27 marca 1907 r. i 3 lipca 1919 r., wcielone do Kodeksu Pracy; wykonanie tych ustaw powierzone jest łącznie ministrowi sprawiedliwości i ministrowi pracy.

„Conseils de prud'hommes" składają się z ławników, mężczyzn i kobiet, wybieranych przez pracodawców i pracowników. Przewodniczą kolejno pracodawcy i pracownicy. „Conseils" działają w dwojakiej postaci: jako instytucje pejednawcze (bureau de conciliation) i jako instytucje orzekające, t. j. sądy (bureau de jugement). W razie równości głosów w procedurze orzekającej przewodnictwo obejmuje sędzia pokoju.

Właściwość „conseils de prud'hommes", rozciąga się obecnie nietylko na robotników w przemyśle i handlu, ale i na pracowników umysłowych w przemyśle, handlu włącznie z bankowością i w niektórych innych gałęziach pracy, jak np. w przedsiębiorstwach teatralnych i koncertowych; wyłączone są natomiast sprawy dotyczące pracowników przedsiębiorstw państwowych i komunalnych.

Próba pojednania w „conseils" jest obowiązkowa; w razie niedojścia do skutku pojednania wydaje się wyrok.

W sprawach o kwoty do 300 franków wyroki „conseils" są bez odwołania; w sprawach o kwoty wyższe może nastąpić odwołanie do trybunału zwyczajnego, który musi wydać wyrok w ciągu trzech miesięcy.

Sądownictwo pracy, podobne w zasadniczych cechach do instytucji „conseils de prud'hommes" we Francji, powstało w ciągu wieku XIX w szeregu krajów. Belgja posiada instytucje o tej samej nazwie „conseils de prud'hommes" z przewodniczącym, mianowanym przez króla. (Obecnie obowiązuje ustawa z d. 9 lipca 1926 r.). W Szwajcarji instytucje

takie istnieją w różnych kantonach: Neuchâtel, Vaud, Genewa, Zurych, Fryburg, Bazylea i inne. W Hiszpanji istnieją „trybunały przemysłowe“ (tribunales industriales) (ustawa z 22 lipca 1912 r.). Norwegja ma kilka rodzajów sądów do spraw pracy (ustawy z 15 czerwca 1881 i 6 sierpnia 1915 r.). Portugalja ma trybunały rozjemcze przemysłowo-handlowe (ustawa z 14 sierpnia 1889 r.). Wreszcie do tego samego typu należy ustawodawstwo o sądach przemysłowych w Austrji, szczególnie ważne dla nas przez to, że obowiązywało ono dotychczas na ziemiach b. zaboru austrjackiego; przed upadkiem dawnej Austrji sądy przemysłowe opierały się na ustawie z dn. 27 listopada 1896 r., i ta ustawa pozostawała dotychczas w mocv u nas; w republice austrjackiej ustawa ta została zmieniona przez ustawy z dn. 5 kwietnia 1922 r. i z dn. 4 czerwca 1925 r.

Ustawa z r. 1896 utworzyła sądy przemysłowe, składające się z ławników, wybieranych w równej liczbie przez pracodawców i pracowników pod przewodnictwem sędziego, mianowanego przez ministra sprawiedliwości z pośród urzędników ,posiadających kwalifikacje do stanu sędziowskiego. Sądy przemysłowe były powołane do rozstrzygania sporów cywilnych pomiędzy poszczególnymi pracodawcami a pracownikami, wynikających ze stosunku pracy. Sądom przemysłowym podlegały sprawy dotyczące robotników i niektórych kategoryj pracowników umysłowych w przemyśle i handlu, z wyłączeniem jednak górnictwa. Występowanie innych osób w charakterze pełnomocników stron dopuszczone było tylko w ograniczonym stopniu. Występowanie zaś adwokatów w pierwszej instancji nie było dopuszczone.

Nowe ustawy austrjackie powojenne wprowadziły zamiast wyboru ławników — ich mianowanie

na podstawie wniosków, składanych przez izby handlowe i izby pracownicze, rozszerzyły właściwość sądów na wszystkich pracowników najemnych, z wyjątkiem pracy w rolnictwie i służby domowej, i dopuściły w ważniejszych sprawach zastępstwo przez adwokatów.

Odmienny nieco typ stanowiło ustawodawstwo o sądach przemysłowcyh i o sądach kupieckich w Niemczech; ustawodawstwo to w postaci przedwojennej obowiązuje jeszcze na ziemiach b. zaboru pruskiego. Do ostatnich czasów sądy przemysłowe niemieckie opierały się na ustawach z d. 29 lipca 1890 r. i z d. 30 czerwca 1901 r., sądy zaś kupieckie, utworzone na wzór sądów przemysłowych w celu rozstrzygania spraw pracy w handlu — na ustawie z d. 6 lipca 1904 r.

Sądy przemysłowe i kupieckie w Niemczech składały się, podobnie jak „conseils de prud'hommes", z ławników, wybieranych w równej liczbie przez pracodawców i pracowników, i powołane były do rozpatrywania tych samych rodzajów sporów pomiędzy poszczególnymi pracodawcami a pracownikami w przemyśle i handlu. Natomiast cechą odrębną tych sądów było przedewszystkiem to, że były one tworzone w zasadzie przez instytucje samorządowe komunalne; te instytucje nadawały statuty sądom przemysłowym i kupieckim, a także powoływały przewodniczących; przewodniczący i zastępcy ich nie mogli być ani pracodawcami, ani pracownikami. Dalszą ważną cechą ustroju tych sądów było to, że miały one zarazem funkcje sądowe w sporach indywidualnych i funkcje pojednawcze, na życzenie stron, w zatargach zbiorowych. Zastępstwo stron przez adwokatów nie było dopuszczone.

Zbliżały się do tego typu sądownictwa pracy

„collegi dei probiviri", we Włoszech, instytucje sądowe, a zarazem mające funkcje pojednawcze w zatargach zbiorowych, oparte na ustawie z d. 15-go czerwca 1893 r., oraz późniejsze „commissioni arbitrali provinciali", oparte na dekrecie z d. 2 grudnia 1923 r.; instytucje te ostatnio uległy skasowaniu i na ich miejsce wprowadzono sądownictwo państwowe do spraw pracy z udziałem nie ławników, lecz rzeczoznawców z pośród pracodawców i pracowników (dekret królewski z dn. 26 lutego 1928 r. Revue du Travail, czerwiec 1928).

Sądy przemysłowe i kupieckie niemieckie, które opisaliśmy wyżej, uległy ostatnio zasadniczej reformie i przekształcone zostały na najpełniejszy i najkonsekwentniejszy dotychczas system sądownictwa pracy; ta nadzwyczaj ważna reforma dokonana została po dłuższych pracach przygotowawczych przez ustawę z d. 23 grudnia 1926 r. o sądach pracy. Według tej ustawy stworzone zostają w całej Rzeszy Niemieckiej sądy pracy pierwszej, drugiej i trzeciej instancji: sądy pracy zwykłe (Arbeitsgerichte), w zasadzie na okrąg każdego sądu pokoju (Amtsgericht); sądy pracy krajowe (Landesarbeitsgerichte), na każdy kraj związkowy Rzeszy; sąd pracy Rzeszy (Reichsarbeitsgericht) przy najwyższym sądzie Rzeszy (Reichsgericht) w Lipsku.

Właściwość nowych sądów pracy jest zakreślona nadzwyczaj szeroko: obejmuje ona wszelkie spory cywilne pomiędzy poszczególnymi pracodawcami a pracownikami, t. j. robotnikami i pracownikami umysłowymi, dotyczące stosunku pracy we wszystkich gałęziach pracy włącznie z rolnictwem, dalej zaś wszelkie spory cywilne pomiędzy organizacjami, które zawarły umowy zbiorowe pracy, a dotyczące wykonania tych umów oraz dotyczące ich istnienia lub nieistnienia, ponadto niektóre ka-

tegorje sporów, dotyczących wykonania ustawy o radach zakładowych. Wyłączone są sprawy, dotyczące urzędników publicznych, członków armji i marynarki Rzeszy.

Sądy pracy wszystkich instancji składają się z ławników, mianowanych przez władze ochrony pracy w porozumieniu z władzami wymiaru sprawiedliwości na podstawie wniosków, składanych przez organizacje pracodawców i pracowników; przewodniczących i ich zastępców mianują władze wymiaru sprawiedliwości w porozumieniu z władzami ochrony pracy, w zasadzie z pośród sędziów lub też z pośród osób, posiadających kwalifikacje sędziowskie.

Występowanie adwokatów nie jest dopuszczone przed sądami pracy pierwszej instancji, natomiast jest obowiązkowe przed sądami drugiej i trzeciej instancji. Prawo występowania w charakterze pełnomocników stron w pierwszej instancji mają przedstawiciele organizacyj pracodawców i pracowników.

Nowa ustawa o sądach pracy weszła w życie d. 1 lipca 1927 r. Utworzone zostało w całych Niemczech 527 sądów pracy pierwszej instancji, 79 sądów pracy, sądów krajowych i sąd pracy Rzeszy

Wymienić jeszcze należy jako kraje, posiadające sądownictwo specjalne do spraw pracy: Czechosłowację, która zachowała dotychczas w mocy ustawę austrjacką o sądach przemysłowych z d. 27 listopada 1896 r.; Jugosławję, która posiada sądownictwo specjalne, oparte na ustawie z d. 16 kwietnia 1912 roku; Węgry, które posiadają ustawy o sądownictwie pracy z d. 27 października 1920 roku i 14 listopada 1924 r.; wreszcie Związek Socjalistycznych Republik Rad, który posiada szereg in-

stytucyj o charakterze sądów pracy, opartych na kodeksie pracy z r. 1922 [1]).

II

Jak przedstawiała się dotychczas sprawa sądownictwa pracy w Polsce?

W dwóch b. zaborach: austrjackim i pruskim mieliśmy sądownictwo specjalne do spraw pracy, oparte na dawnem ustawodawstwie austrjackiem i niemieckiem. Na największej części obszaru Rzeczypospolitej w b. zaborze rosyjskim sądownictwo takie dotychczas nie istniało.

W b. zaborze austrjackim działały sądy przemysłowe, wprowadzone przez ustawę z d. 27 listopada 1896 r. W b. zaborze pruskim działają sądy przemysłowe, oparte na ustawach niemieckich z d. 29 lipca 1890 r. i z d. 30 czerwca 1901 r., oraz sądy kupieckie, oparte na ustawie z d. 6 lipca 1904 r. Instytucje te opisaliśmy pokrótce, omawiając ustawodawstwo austrjackie i niemieckie.

Zarówno sądy przemysłowe w b. zaborze austrjackim jak sądy przemysłowe i kupieckie w b. zaborze pruskim są już do pewnego stopnia przestarzałe w stosunku do wymagań życia, — czego dowodem może być fakt, że w obu państwach, które stworzyły te instytucje, zostały one już zreformowane: w Austrji dość poważnie przez ustawę wyżej omówioną z r. 1922, w Niemczech zaś bardzo radykalnie przez najnowszą ustawę o sądach pracy z r. 1926. Pomimo to sądy przemysłowe i sądy kupieckie w dwóch naszych b. zaborach i w tej formie,

[1]) Patrz: P. Pie. Traité elementaire de legislation industrielle. Paryż. Rousseau, — R. Joachim: Arbeitsgerichtsbarkeit im Ausland. Reichsarbeitsblat, r. 1926 N. 24.

którą posiadały, spełniały niewątpliwie ważną funkcję społeczną i oceniane były naogół dodatnio przez ludność.

Zagadnienie sądownictwa pracy w Polsce musiało przyjść na porządek dzienny prac ustawodawczych rządu. Przedewszystkiem dawała się odczuwać paląca potrzeba wprowadzenia wogóle instytucji sądów do spraw pracy w b. zaborze rosyjskim. Podobnie jak we wszystkich krajach uprzemysłowionych, na ziemiach b. zaboru rosyjskiego powstaje ogromna ilość sporów między pracodawcami a robotnikami lub pracownikami umysłowymi o wypłatę zarobków, o rozwiązanie umowy bez wypowiedzenia, o różnorodne świadczenia i t. d., i sądy zwyczajne, podobnie jak w wielu innych krajach, nie mogą spraw tych załatwić w sposób zadawalający, a więc szybki, tani oraz oparty na znajomości i zrozumieniu stosunków życia. Inspektorzy pracy we wszystkich ważniejszych ośrodkach pracowniczych b. zaboru rosyjskiego zmuszeni byli przyjmować tysiące interesantów z pośród pracowników, głównie zaś robotników fizycznych, proszących o poradę i pomoc w tych sprawach. Inspekcji pracy przyjmowanie tych interesantów pochłaniało bardzo wiele czasu, potrzebnego na pełnienie jej zasadniczych obowiązków; zainteresowani zaś odnosili ze zwracania się do inspekcji bardzo mało pożytku, gdyż inspektorzy, nie mając żadnej władzy rozstrzygania spraw, odsyłali petentów do sądów; w sądach zaś sprawy czekały na rozstrzygnięcie nieraz bardzo długo, co dawało się nadzwyczaj dotkliwie odczuwać robotnikom, wywołując niezadowolenie i rozgoryczenie. Oprócz tego również palącą potrzebą jest we wszystkich dzielnicach Państwa usprawnienie wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych o przekroczenia przepisów o ochronie pracy,

wobec przeciążenia pracą sądów poszczególnych i wobec trudności dla nich wniknięcia w treść ustawodawstwa społecznego, stanowiącego już dzisiaj odrębną i bardzo złożoną dziedzinę.

Z zasadniczych względów należałoby sobie życzyć wprowadzenia w jaknajkrótszym czasie w całej Polsce jednolitego ustawodawstwa o sądownictwie pracy, ustanawiającego zarówno w b. zaborze rosyjskim, gdzie sądów tego rodzaju nie było zupełnie, jak w b. zaborze austrjackim i pruskim, system sądownictwa pracy, odpowiadający swoistym potrzebom naszym, z uwzględnieniem wyników obfitej pod tym względem pracy ustawodawczej innych krajów i ich doświadczenia. Jednakże należyte przygotowanie takiego jednolitego i wkładającego na nasze władze pełnię odpowiedzialności ustawodawstwa wymagało bezwarunkowo dłuższego czasu; należy wziąć pod uwagę, że potrzeba wprowadzenia instytucji sądów pracy, choćby w niedoskonałej postaci, w b. zaborze rosyjskim była nagląca, podczas gdy dwa pozostałe zabory posiadały instytucje, działające w sposób stosunkowo zadawalający, i do radykalnego ich zmieniania należało przystępować z rozwagą. Przytem z dwóch ustawodawstw zaborczych jedno, mianowicie austrjackie, odpowiadało bardziej tendencjom rozwojowym sądownictwa pracy wogóle, a także potrzebom, wynikającym z naszych warunków: ustawodawstwo to bowiem czyni z sądów do spraw pracy sądy państwowe, ustanawiane przez rozporządzenie rządowe, z przewodniczącymi o kwalifikacjach sędziowskich, mianowanymi przez ministra sprawiedliwości, gdy tymczasem ustawodawstwo dotychczasowe niemieckie opierało się na zasadzie, porzuconej już przez ustawę najnowszą niemiecką, powoływa-

nia sądów przemysłowych i kupieckich przez instytucje samorządowe.

Biorąc pod uwagę te wszystkie względy, Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej postanowiło w sprawie sądownictwa pracy u nas działać etapami tak, aby zaspokoić przedewszystkiem najpilniejsze potrzeby w drodze ustawodawstwa o charakterze tymczasowym i zbliżyć się stopniowo do przyszłego jednolitego ustawodawstwa polskiego. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o sądach pracy, opracowane przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministerstwem Sprawiedliwości, przyjęło za podstawę ustawę austrjacką z dn. 27 listopada 1896 r., o sądach przemysłowych. Przepisy rozporządzenia, stanowiące faktycznie przekształcenie przepisów ustawy austrjackiej, mają stworzyć sądownictwo pracy w b. zaborze rosyjskim, a zarazem mają obowiązywać w b. zaborze austrjackim, gdzie dotychczasowe sądy przemysłowe ulegną reorganizacji. W ten sposób narazie na obszarze dwóch b. zaborów osiągnięte będzie ujednostajnienie pod względem sądownictwa pracy. Po wejściu w życie tego rozporządzenia rozważona będzie sprawa dostosowania ustawodawstwa b. zaboru pruskiego do zasad, na których opiera się rozporządzenie z d. 22 marca 1928 r.

Do pierwszych prac przygotowawczych i studjów nad zagadnieniem sądownictwa pracy przystąpiono w Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej w latach 1923 i 1924. W r. 1927 opracowany przez Ministerstwo projekt został rozesłany do instytucyj i organizacyj społecznych do opinji, poczem po zebraniu wyników ankiety został poddany powtórnemu szczegółowemu opracowaniu. Dalsze prace nad projektem prowadzone były wspólnie z Minister-

stwem Sprawiedliwości, później zaś wzięli w tych pracach udział przedstawiciele innych zainteresowanych Ministerstw, w szczególności Ministerstw Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa. Uzgodniony ostatecznie projekt został uchwalony przez Radę Ministrów i podpisany w dn. 22 marca 1928 r. przez Prezydenta Rzeczypospolitej.

Główne postanowienia rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 22 marca 1928 r. o sądach pracy są następujące:

Sądy tworzone na podstawie rozporządzenia otrzymają nazwę sądów pracy, co odpowiada ideom przewodnim nowoczesnego ustawodawstwa w tej dziedzinie i uzmysławia zamiar stworzenia w przyszłości całkowitego systemu sądownictwa pracy.

Właściwość sądów jest znacznie rozszerzona w porównaniu z dotychczasowymi sądami przemysłowymi przez objęcie spraw, dotyczących w zasadzie wszystkich pracowników najemnych, zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, tak robotników jak i pracowników umysłowych, a także chałupników oraz uczniów we wszelkich dziedzinach pracy, z wyjątkiem narazie rolnictwa. Rozporządzenie jednak upoważnia Ministra Sprawiedliwości i Ministra Pracy i Opieki Społecznej do rozszerzenia właściwości sądów pracy na spory, dotyczące pracy w rolnictwie. Wyłączone są sprawy, dotyczące urzędników kontraktowych, a także prywatnych pracowników umysłowych, których stałe wynagrodzenie przenosi 10.000 zł. rocznie, w rolnictwie zaś 3.600 zł. rocznie.

Sądy pracy są powołane nietylko do rozstrzygania spraw spornych sywilnych, wynikających ze stosunku pracy i nauki zawodowej, ale i do rozpoznawania spraw karnych o przekroczenia przepisów prawnych o ochronie pracy, a mianowicie przepisów

o czasie pracy, o urlopach dla pracowników, o pracy młodocianych i kobiet, o umowie o pracę robotników i pracowników umysłowych, o kaucjach składanych przez pracowników oraz przepisów, dotyczących higjeny i bezpieczeństwa pracy. W sprawach karnych orzeka jednoosobowo sędzia przewodniczący, bez udziału ławników.

Przewodniczący sądów pracy i ich zastępcy są mianowani przez Ministra Sprawiedliwości z pośród sędziów państwowych.

Ławników sądów pracy powoływać ma w równej liczbie z każdej z dwóch grup na okres dwuletni Minister Sprawiedliwości na wspólny wniosek Ministra Pracy i Opieki Społecznej i Ministra Przemysłu i Handlu na podstawie list kandydatów, przedstawianych przez izby przemysłowo-handlowe lub stowarzyszenia zawodowe pracodawców i przez stowarzyszenia zawodowe pracowników oraz przez zarządy przedsiębiorstw instytucyj państwowych i samorządowych.

W sprawach cywilnych w sądach pracy przy rozpoznawaniu spraw robotników ławnikiem z grupy pracowników ma być przedstawiciel organizacji zawodowej robotniczej, a przy rozpoznawaniu spraw pracowników umysłowych — przedstawiciel oragnizacji zawodowej pracowników umysłowych.

Strony mogą być reprezentowane przed sądem pracy m. in. przez wyznaczonych przez stowarzyszenia zawodowe pełnomocników tych stowarzyszeń; w sprawach zaś cywilnych o kwoty przekraczające 200 zł. oraz w sprawach karnych strony będą mogły być reprezentowane przez adwokatów bez ograniczeń.

Wyroki sądów pracy, od których dopuszczalne jest tylko odwołanie o charakterze kasacyjnym, są

wykonalne niezwłocznie; sąd może tylko specjalną decyzją na prośbę strony odroczyć wykonanie. Co do wyroków, od których dopuszczalne jest jeszcze odwołanie do instancji apelacyjnej, sąd może na wniosek strony orzec tymczasową wykonalność.

Sądzić wolno, że wprowadzenie w życie sądów pracy w zakresie, przewidzianym przez rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej, jakkolwiek nie zrealizuje odrazu całokształtu postulatów w tej sprawie, stanowić będzie doniosły postęp realny na drodze do stworzenia odpowiedniego wymiaru sprawiedliwości w sprawach pracy [1]).

Zbigniew Skokowski

[1]) Zarys niniejszy jest, z drobnemi zmianami, przedrukiem artykułu ogłoszonego w czasopiśmie „Praca i Opieka Społeczna", organie Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej w tomie VII, zeszycie 3 z października 1927 r.

OD AUTORA OPRACOWANIA

Opracowanie niniejsze przepisów o sądach pracy nie rości sobie pretensji, aby być wyczerpującem. Ma ono dać czytelnikowi podręczny materjał przy stosowaniu rozporządzeń, ułatwić mu wyszukanie potrzebnych przepisów, uprościć zrozumienie norm skomplikowanych. Uwagi do poszczególnych artykułów nie stanowią żadnej urzędowej interpretacji przepisów, starają się jednak uchwycić myśl ustawodawcy, do czego autor czuł się poniekąd upoważnionym jako jeden ze współpracowników nad tekstem dekretu i jego rozporządzeń wykonawczych.

Rozporządzenie o sądach pracy i jego przepisy wykonawcze po wejściu w życie, będą wymagały z pewnością wyjaśnień i uzupełnień, które praktyka sądowa będzie musiała rozstrzygnąć. Wątpliwości te, z natury rzeczy, w chwili obecnej nawet nie dają się przewidzieć. Mimo to jednak, wydając niniejsze opracowanie, autor ma przeświadczenie, że spełnia czynność pożyteczną.

J. W.

Rep. 854/34 - N 10,000 √

S. pracy

S. grodz. N. 5100 √

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ (D) [1])

z dnia 22 marca 1928 r.

o sądach pracy

(Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350)

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Art. 1. Sądy pracy powołane są do rozstrzygania spraw spornych cywilnych, wynikających ze stosunku pracy i nauki zawodowej pomiędzy pracodawcami a pracownikami lub uczniami oraz pomię-

[1]) W dalszym ciągu pracy niniejszej nazywamy dla skrócenia rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o sądach pracy — dekretem, rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości, Ministra Pracy i Opieki Społecznej oraz Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 30 listopada 1928 r. w sprawie powoływania ławników i zastępców ławników sądów pracy i sądów okręgowych — rozporządzeniem wykonawczem I, rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości i Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 30 listopada 1928 r. w sprawie wy-

dzy pracownikami tego samego przedsiębiorstwa (art. 6-ty punkt g) tudzież do rozpoznawania spraw karnych o przekroczenia przepisów prawnych o ochronie pracy najemnej.

Właściwość rzeczowa sądów pracy obejmuje spory wynikające z umowy o pracę lub naukę zawodową we wszystkich dziedzinach pracy, bez względu na to, czy pracodawcami są osoby fizyczne czy prawne bądź prawa prywatnego, bądź prawa publicznego, z zastrzeżeniem przepisów art. 5, z wyjątkiem sporów, wynikających z umów o pracę lub naukę zawodową w gospodarstwach rolnych i leśnych oraz w przedsiębiorstwach z niemi związanych, które nie posiadają przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego.

Minister Sprawiedliwości, Minister Pracy i Opieki Społecznej i Minister Rolnictwa łącznie mogą w drodze rozporządzenia rozszerzyć właściwość rzeczową sądów pracy na spory, wynikające z umowy o pracę lub naukę zawodową w gospodarstwach rolnych i leśnych oraz w przedsiębiorstwach z niemi związanych, które nie posiadają przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego bądź w stosunku do całego obszaru, na którym obo-

---

znaczania ławników sądów pracy oraz ławników sądów okręgowych do udziału w posiedzeniach sądu pracy względnie sądu okręgowego — rozporządzeniem II, rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dn. 30 listopada 1928 r. o djetach i kosztach przejazdu ławników i zastępców ławników sądów pracy i sądów okręgowych — rozporządzeniem III, rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości i Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 4 grudnia 1928 r. wydane w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu w sprawie przekształcenia sądów przemysłowych w Bielsku, Krakowie i Lwowie na sądy pracy oraz zmiany granic okręgów niektórych z tych sądów — rozporządzeniem IV.

wiązuje niniejsze rozporządzenie, bądź w stosunku do poszczególnych okręgów sądów apelacyjnych.

Artykuł 1-szy dekretu proklamuje wprowadzenie sądownictwa pracy, określając główne podstawy jego kompetencji rzeczowej i osobowej.

Co do właściwości rzeczowej, sądy pracy będą rozpatrywały sporne sprawy cywilne, wynikające ze stosunku pracy i nauki zawodowej, oraz sprawy karne, wyliczone w art. 7 i 9. Pojęcie „stosunku pracy" posiada szerszą treść od pojęcia „umowy o pracę"; szczegółowe wyliczenie kwestyj, które ustawodawca zalicza do wynikających ze „stosunku pracy", mieści się w art. 6 dekretu.

Właściwość osobowa sądów pracy po stronie pracowniczej wymieniona jest szczegółowo w art. 4-ym i 5-ym. Co do strony pracodawców, sąd pracy jest właściwy bez względu na to, czy pracodawcą jest osoba fizyczna czy prawna, bądź prawa prywatnego, bądź prawa publicznego. Jednak w myśl p. b art. 5 pracodawcą tym nie może być urząd państwowy lub urząd związku komunalnego. Natomiast sądownictwu pracy podlegają pracownicy przedsiębiorstw i instytucyj państwowych, jak koleje (patrz ust. 3 art. 13), banki państwowe, monopole, państwowe wytwórnie wojskowe, gwarectwa i t. d. oraz przedsiębiorstwa i instytucje samorządowe i użyteczności publicznej z wyjątkiem „urzędów związków komunalnych".

Nie należą do właściwości sądu pracy spory, wynikające z t. zw. „umowy o dzieło" (Werkvertrag, louage d'ouvrage), przy której pracownik podejmuje się wykonania pewnych prac na zamówienie, jednak nie oddaje swojej pracy do dyspozycji pracodawcy i pomiędzy nim a pracodawcą nie zachodzi stosunek podległości.

Rozporządzenie o sądach pracy weszło w życie w dn. 25 czerwca 1928 r. na obszarze byłych zaborów rosyjskiego i austrjackiego. Jednak w myśl art. 36 dekretu dotychczasowe sądy przemysłowe na obszarze b. zaboru austrjackiego orzekają na podstawie dotychczasowych przepisów aż do dnia przekształcenia, ustalonego na dzień 15 stycznia 1929 r. przez rozporządzenie wykonawcze IV (patrz str. 74.

Wobec tego, że pierwsze sądy pracy powołane zostają w dniu 15 stycznia 1929 r., w dniu 25-ym czerwca 1928 r. faktycznie wszedł w życie tylko art. 23 dekretu, w myśl którego do właściwości sądów powiatowych (pokoju) przeszły sprawy cywilne, należące dotychczas do właściwości sądów okręgowych, które w myśl dekretu winny były przejść do sądów pracy. Sprawy te są rozpatrywane na zasadzie ogólnych przepisów postępowania cywilnego bez uwzględnienia przepisów o postępowaniu przed sądami pracy.

Art. 2. Poszczególne sądy pracy ustanawiają wspólnem rozporządzeniem Minister Sprawiedliwości oraz Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu.

W razie, gdy utworzenie sądu pracy oddzielnie od sądu powiatowego (pokoju) nie jest wskazane, Minister Sprawiedliwości i Minister Pracy i Opieki Społecznej będą władni wspólnem rozporządzenem utworzyć sąd pracy w obrębie sądu powiatowego (pokoju).

Przepisy powyższych ustępów stosuje się także w razie znoszenia sądów pracy oraz dokonywania zmian dotyczących ich siedziby lub granic okręgów.

W myśl przepisu art. 2 przewidziane są dwa zasadnicze typy sądów pracy: sądy pracy samodzielne oraz sądy pracy, powołane w obrębie sądu powiatowego (pokoju), a po dokonaniu reorganizacji sądownictwa, w obrębie odpowiadającego im sądu grodzkiego.

Oprócz powoływania sądów pracy wymaga również formy rozporządzenia dokonywanie zmian siedziby sądów oraz zmian granic okręgów.

Rozporządzenia o powołaniu poszczególnych sądów pracy przytoczone są na str. 80 i nast.

Rozporządzenia o powołaniu samodzielnych sądów pracy wydaje pięciu Ministrów: Minister Sprawiedliwości oraz Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu. Rozporządzenia o powoływaniu sądów pracy w obrębie sądów powiatowych wydają dwaj Ministrowie: Minister Sprawiedliwości oraz Minister Pracy i Opieki Społecznej, do których należy też ocena, czy wystarczy w danej mejscowości powołać sąd pracy w obrębie sądu grodzkiego, czy też należy powołać samodzielny sąd pracy.

Art. 3. Rozporządzenie, ustanawiające sąd pracy, określa jego okrąg; okrąg ten obejmować może jeden lub więcej obszarów gminnych, lub tylko część obszaru gminnego.

W wypadku, określonym w ust. 2 art. 2, okrąg sądu pracy obejmuje okrąg danego sądu powiatowego (pokoju).

Właściwość sądu pracy uchyla właściwość władz administracyjnych oraz sądów powszechnych. Właściwość sądów pracy nie uchyla właściwości wojskowych sądów karnych w zakresie tych

przestępstw i osób, które wedle obowiązujących ustaw poddane są tej właściwości.

Strony wiodące spór nie mogą zrzec się właściwości sądu pracy na rzecz sądów powszechnych z zastrzeżeniem przepisu art. 24, natomiast mogą poddać każdą poszczególną sprawę należącą do właściwości sądów pracy orzecznictwu sądu polubownego.

Właściwość terytorjalna każdego sądu pracy winna być przewidziana w rozporządzeniu, mocą którego sąd ten został powołany (patrz § 2 rozporządzeń o powołaniu poszczególnych sądów pracy str. 80 i nast.).

Sąd pracy jest sądem specjalnym i w zakresie swojej właściwości uchyla właściwość sądu powszechnego i władzy administracyjnej z wyjątkiem właściwości wojskowych sądów karnych. Między innemi właściwość sądu pracy wyłącza również właściwość sądów handlowych dla pracowników handlowych, będących pracownikami umysłowymi i nie pobierających stałej pracy gotówkowej ponad 10.000 złotych rocznie. Przepisy o właściwości sądu pracy winny być przestrzegane z urzędu zarówno przez sąd pracy (ust. ostatni art. 22 dekretu), jak i przez wszystkie inne władze, których właściwość sąd pracy ogranicza.

Nie jest dopuszczalny układ pomiędzy stronami wyłączający właściwość sądu pracy na rzecz sądu powszechnego z wyjątkiem wypadku, kiedy stronom przysługuje prawo wyboru jednego z 2-ch okręgów, w którymby zamierzały wytoczyć sprawę, przyczem jeden z tych okręgów byłby pozbawiony sądu pracy (patrz art. 24 dekretu).

Stronom, wiodącym spór w zakresie właściwości sądów pracy, wolno poddać każdą poszczególną

sprawę sądowi polubownemu, przyczem postępowanie przed sądem polubownym uregulowane jest przepisami procedury cywilnej. Również spory pomiędzy członkami cechu a czeladnikami mogą być rozstrzygane przez sądy polubowne, ustanowione przy cechach, o ile statut cechu przewiduje ustanowienie cechowego sądu polubownego, strony zaś poddadzą się orzecznictwu tych sądów (rozporządzenie Prez. Rzpl. o prawie przemysłowem Dz. U. R. P. Nr. 53/27, poz. 468, art. 165 i 166 oraz rozp. wykon. Dz. U. R. P. Nr. 111/27 § 38). Przepis powyższy, wyjęty z prawa przemysłowego, należy uważać za uzupełniony przez ostatnie wyrazy art. 3 dekretu, wymagającego, aby poddanie się orzecznictwu sądu polubownego miało miejsce przy każdej poszczególnej sprawie.

Dekret bowiem o sądach pracy w tem miejscu wprowadza doniosłą zasadę, że pracodawca nie może umówić się na przyszłość ze swoim pracownikiem, aby wszystkie spory, które zajdą między nimi, poddane były sądowi polubownemu, przez co wyłączona byłaby właściwość sądu pracy; natomiast strony mogą zawsze poddać orzeczeniu sądu polubownego każdą poszczególną sprawę.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze, o ile dotyczy spraw cywilnych (art. 1), stosuje się z zastrzeżeniem wyjątków, przewidzianych w art. 5, do następujących kategoryj pracowników i uczniów:

a) do robotników (art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o umowie o pracę robotników — Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 324);

b) do osób, które na mocy umowy o pracę, zawartej z przedsiębiorcą, wyrabiają, przerabiają lub wykańczają przedmioty, zamówione przez przedsiębiorcę, bądź we własnem

mieszkaniu, bądź w innem, nie należącem do przesiębiorcy miejscu pracy (chałupników);

c) do dozorców domowych;

d) do służby domowej (pracowników domowych);

e) do pracowników umysłowych (art. 2 i 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o umowie o pracę pracowników umysłowych — Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 323) nie wyłączając tego rodzaju pracowników zatrudnionych w instytucjach państwowych i samorządowych oraz zatrudnionych na statkach morskich;

f) do uczniów i praktykantów w gałęziach pracy, objętych niniejszym artykułem.

W razie rozszerzenia właściwości rzeczowej sądów pracy w zakresie, przewidzianym w art. 1 ust. 3, rozporządzenie niniejsze będzie się stosowało ponadto do pracowników i uczniów w gospodarstwach rolnych i leśnych oraz w przedsiębiorstwach z niemi związanych, które nie posiadają przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego.

Art. 5. Rozporządzenie niniejsze nie stosuje się do następujących kategoryj pracowników:

a) do pracowników umysłowych, których stała płaca gotówkowa przekracza 10.000 zł. rocznie, w gospodarstwach zaś rolnych i leśnych oraz w przedsiębiorstwach z niemi związanych, które nie posiadają przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego — 3.600 zł. rocznie;

b) do osób, zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w urzędach państwowych i urzędach związków komunalnych;

c) do nauczycieli kontraktowych szkół państwowych, publicznych i samorządowych.

Artykuły 4-ty i 5-ty określają właściwość osobową sądów pracy w sporach cywilnych po stronie pracowniczej. Właściwość osobowa sądu pracy po stronie pracodawców przewidziana jest przez ust. 2 art. 1 dekretu. Wyliczenie kategoryj osób, podlegających sądownictwu pracy oraz wyłączonych z pod tego sądownictwa jest wyczerpujące, a nie przykładowe, wobec czego osoby niepodpadające pod przepisy p. a—f art. 4, względnie wyłączone przez p. a—c art. 5, z dobrodziejstwa sądów pracy korzystać nie mogą i podlegają właściwości sądów powszechnych.

Aczkolwiek dekret w p. b. art. 4 osobno wymienia chałupników, jednak umowa pomiędzy nimi a pracodawcą może być uważana za umowę o pracę robotnika.

Sąd pracy jest właściwy dla sporów pomiędzy właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami domowymi, gdyż z chwilą utworzenia sądów pracy w poszczególnych okręgach wchodzi w życie ustęp 2 art. 40 dekretu.

Właściwość sądu pracy dotyczy tylko tych kategoryj pracowników umysłowych, które zostały wyliczone w art. 2 lub mogą być zaliczone do pracowników umysłowych na zasadzie art. 3 rozp. Prez. Rzpl. o umowie o pracę prac. umysł., a nie zostały wyłączone przez p. a—c art. 5 dekretu.

Wymieniając w p. f. art. 4 uczniów i praktykantów, dekret ma na myśli wszystkie kategorje tego rodzaju pracowników w gałęziach pracy, dla których właściwy jest sąd pracy, m. in. uczniów przemysłowych, wymienionych w art. 111—125 i 148—

157 rozp. o prawie przemysłowem z d. 7 czerwca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468).

Do czasu rozszerzenia właściwości rzeczowej sądów pracy na rolnictwo sądy pracy nie są właściwe do rozpatrywania spraw wszystkich kategoryj pracowników i uczniów, zatrudnionych w gospodarstwach rolnych i leśnych oraz przedsiębiorstwach z niemi związanych, niezależnie od tego, czy osoby te są robotnikami rolnymi, czy też pracownikami umysłowymi zatrudnionymi w rolnictwie.

Celem ustalenia, czy spór z pracownikiem umysłowym podlega właściwości sądu pracy, należy bez względu na wartość sporu ustalić, czy stała płaca gotówkowa tego pracownika nie przekracza 10.000 zł. rocznie. W przeciwnym razie właściwy jest sąd powszechny nawet w sporach, których wartość nie przewyższa kwoty 5.000 zł. Przy ustalaniu wynagrodzenia pracownika należy brać pod uwagę tylko to, co pracownik stale otrzymuje w gotowiźnie.

Wyłączone są z pod właściwości sądu pracy wszystkie osoby zatrudnione w urzędach państwowych i urzędach związków komunalnych, natomiast nie są wyłączone w myśl ust. 2 art. 1 osoby, zatrudnione przez przedsiębiorstwa i instytucje państwowe i samorządowe. Między innemi wyłączone są osoby zatrudnione w magistratach, sejmikach powiatowych i wojewódzkich, w administracji państwowej, w sądownictwie, w służbie dyplomatycznej państw obcych na obszarze właściwości sądów pracy, w służbie bezpieczeństwa publicznego, w skarbowości, w szkolnictwie państwowem i komunalnem, wojskowości i t. d.

Wymieniając w p. c. art. 5 nauczycieli kontraktowych, ustawodawca wyłączył jednocześnie z pod właściwości sądu pracy nauczycieli etatowych, na-

tomiast nie wyłączył innych osób, zatrudnionych w szkolnictwie (sekretarze, bibljotekarze, kierownicy bufetów i t. d.) z wyjątkiem osób zatrudnionych w szkołach państwowych, a pełniących czynności analogiczne do czynności niższych funkcjonarjuszów państwowych (art. 2 rozp. Prez. z dn. 16 marca 1928 r. o um. o pracę robot.).

Art. 6. Sąd pracy jest właściwy w sprawach cywilnych (art. 1), jeżeli przedmiot sporu w pieniądzach lub w wartości pieniężnej nie przewyższa kwoty 5.000 złotych:

a) w sporach o wynagrodzenie należne z tytułu umowy o pracę lub naukę zawodową;
b) w sporach, dotyczących rozpoczęcia, dalszego trwania i rozwiązania stosunku pracy i nauki zawodowej;
c) w sporach dotyczących świadczeń i roszczeń o odszkodowanie z stosunku pracy lub nauki zawodowej, w szczególności w sporach, dotyczących urlopów, potrąceń z płac na rzecz pracodawcy, kary umownej lub regulaminowej;
d) w sporach, dotyczących świadectw oraz książeczek obrachunkowych i służbowych;
e) w sporach, wynikających z należenia do kasy emerytalnej lub zapomogowej, o ile ustawy lub statuty tych instytucyj nie powierzają rozstrzygania tych sporów sądom specjalnym lub insytucjom rozjemczym;
f) w sporach, dotyczących wypowiadania i usuwania z mieszkań, stanowiących uposażenie służbowe lub część jego a nieobjętych ustawą z dnia 11 kwietnia 1924 r. o ochronie lokatorów (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406) w brzmieniu obowiązującem w stosunku do

kategoryj osób objętych art. 4 i o ile powyższe spory ulegają rozpoznawaniu w drodze sądowej;

g) w sporach, dotyczących pretensyj, jakie na podstawie objęcia wspólnej pracy roszczą wzajemnie przeciw sobie pracownicy, zatrudnieni u tego samego pracodawcy;

h) w sporach, dotyczących wykonania tych postanowień umów zbiorowych, które nie są objęte wyraźnie indywidualnemi umowami o pracę, a które dotyczą stosunku indywidualnego pracy.

Artykuł ten określa właściwość rzeczową sądu pracy w sprawach cywilnych. Właściwość ta określona jest: a) przez wartość sporu i b) przez przedmiot sporu.

Przedmiot sporu może być określony w pieniądzach lub w wartości pieniężnej. Jeżeli wartość przedmiotu sporu jest nieokreślona, strona winna wnieść skargę do sądu i prosić o ustalenie wartości sporu w myśl ogólnych przepisów o postępowaniu sądowem.

Kwestje sporne objęte p. a—h wynikają w myśl ust. 1 art. 1 ze „stosunku pracy".

Wymieniając w p. a. spory o wynagrodzenie, dekret ma na względzie wszelkie jego formy niezależnie od tego, czy jest ono płatne w gotowiźnie, czy w naturze, stale lub w formie wypłat jednorazowych, należy bowiem pojęcie to odróżnić od pojęcia „stałej płacy gotówkowej" wymienionego w p. a. art. 5.

Pojęcie „świadczeń i roszczeń o odszkodowanie ze stosunku pracy lub nauki zawodowej" (p. c) obejmuje wszelkiego rodzaju roszczenia o odszkodowanie, jak powództwa o szkody i straty, wynikłe ze

stosunku pracy, roszczenia o odprawę, odszkodowanie za zerwanie umowy bez zachowania terminu wypowiedzenia i t. d. Spory, dotyczące urlopów na podstawie ustawy z dnia 16 maja 1922 r., o urlopach dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 334), są tylko jednym z rodzajów sporów poprzednio wymienionych, podobnie jak spory o potrącenia z płac, wreszcie spory o kary umowne i regulaminowe (art. 38, 43 i 50 rozp. Prez. o pracę robotn. oraz art. 21 rozp. Prez. o um. o pracę prac. umysł.).

Do właściwości sądów pracy w myśl p. e nie należą spory, powierzone trybunałowi ubezpieczenia od wypadków.

Do właściwości sądu pracy należą spory, dotyczące mieszkań służbowych, wyłączonych z pod ochrony lokatorów w myśl p. e. art. 2 ustawy z dnia 11 kwietnia 1924 r. z wyjątkiem mieszkań służbowych, przyznanych funkcjonarjuszom państwowym i wojskowym zawodowym na podstawie art. 8 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska w brzmieniu rozp. z dnia 3 września 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 540).

Pretensje pomiędzy pracownikami zatrudnionymi u tego samego pracodawcy (punkt g), mogą wynikać bądź z umowy między nimi, bądź z tytułu niesłusznego wzbogacenia (obligationes quasi ex contractu), jeżeli pracownik otrzymał zapłatę za pracę, dokonaną przez kogo innego.

Postanowienia umowy zbiorowej uzupełniają w pewnych wypadkach postanowienia odpowiednich indywidualnych umów o pracę. Sąd pracy władny jest rozpatrywać spory, dotyczące wykonania takich postanowień umów zbiorowych, które się stały częścią umów indywidualnych. Jednak ta-

ka moc umów zbiorowych ma miejsce tylko w wypadku, jeżeli umowy te są przewidziane przez obowiązujące ustawodawstwo, jak np. w b. dzielnicy pruskiej, gdzie na podstawie § 1 rozp. o umowach zbiorowych, delegacjach robotniczych i pracowniczych i załatwianiu zatargów zbiorowych z d. 23 grudnia 1918 r. (Dz. U. Rzeszy str. 1456) postanowienia umowy zbiorowej z samego prawa uchylają naruszające ją postanowienia umów o pracę.

Również w rolnictwie obowiązuje postanowienie art. 18 ustawy z dn. 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. Nr. 65, poz. 394), w myśl którego „indywidualne umowy pracy, zawierające warunki dla pracownika mniej korzystne niż ugody lub orzeczenia Komisji Rozjemczej .. są nieważne. Nieważne umowy ulegają z mocy ustawy zastąpieniu przez odnośne ugody lub orzeczenia". Analogiczny przepis mieści się w art. 3 ustawy z dn. 18 lipca 1924 r. w przedmiocie uprawnień Ministra Pracy i Opieki Społecznej do powoływania Nadzwyczajnych Komisji Rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 686).

Powyższe nie dotyczy umów zbiorowych dla dozorców domowych w b. zaborach rosyjskim i austrjackim, gdyż w myśl orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 1928 r. i c 792/27 „orzeczenia Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, określające warunki płacy i pracy... aczkolwiek stanowią podstawę do zawierania umów indywidualnych, lecz nie mają znaczenia obowiązującego w tym sensie, iżby umowa indywidualna, zawierająca warunki mniej korzystne, była nieważna i nie mogła być wykonywana, nie ma bowiem w ustawie zastrzeżenia, iż wa-

runki korzystniejsze obowiązują strony z samego prawa, przeciwnie, zaznaczono, „że warunki mniej korzystne z umowy indywidualnej ulegają zastąpieniu przez korzystniejsze, ustalone w postanowieniu komisji rozjemczej tylko na żądanie dozorcy domowego...“

Art. 7. Do orzeczenia sądów pracy w sprawach karnych należą sprawy o przekroczenia przepisów: o czasie pracy, o urlopach dla pracowników, o pracy młodocianych i kobiet, o umowie o pracę robotników i pracowników umysłowych, o kaucjach, składanych przez pracowników, o pośrednictwie pracy, o przekroczenia przepisów, dotyczących higjeny pracy i bezpieczeństwa pracy, oraz sprawy o niewykonanie nakazów, wydawanych przez inspektorów pracy, o ile sprawy powyższe ulegały dotychczas rozpoznawaniu w pierwszej instancji przez sądy powiatowe (pokoju).

Przepisy o czasie pracy zawarte są w:

a) Ustawie z d. 18 grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu Dz. Pr. 2/20 poz. 7 ze zmianami wprowadzonemi przez rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o godzinach handlu i godzinach otwarcia zakładów handlowych i niektórych przemysłowych (Dz. U. R. P. 38/28 poz. 364).

b) Rozp. z dn. 5/VI 1921 r. w przedmiocie pracy nocnej w drukarniach i zakładach graficznych (Dz. U. R. P. 57/21 poz. 362). z

c) Rozp. z dn. 10/XII 1921 r. o wykonywaniu robót poprzedzających produkcję w piekarstwie (Dz. U. R. P. 104/21 poz. 759).

d) Rozp. z dn. 26/I 1922 w sprawie czasu pracy osób zatrudnionych przy pilnowaniu (Dz. U. R. P. 18/22 poz. 148).

e) Rozp. z dn. 23/VI 1923 r. o czasie pracy w zakładach handlowych (Dz. U. R. P. 70/23 poz. 551) ze zmianami wprowadzonemi przez rozporządzenie z dn. 21/IV 1924 r. obowiązujące w częściach nieuchylonych przez Rozp. Prez. z d. 22 marca 1928 r. o godzinach handlu i godzinach otwarcia zakładów handlowych i niektórych przemysłowych.

f) Rozp. z dn. 15/I 1924 r. w sprawie czasu pracy dla wykonywania robót poprzedzających produkcję lub po niej następujących (Dz. U. R. P. 19/24 poz. 188).

g) Rozp. z n. 22/II 1924 r. dotyczące czasu pracy w zakładach podlegających bezpośrednio Min. Przemysłu i Handlu (Dz. U. R. P. 23/24, poz. 249).

h) Rozp. Prezydenta Rzp. z dn. 15/XI 1924 r. o dniach świątecznych (Dz. U. R. P. 101/24 poz. 928) ze zmianami wprowadzonemi ustawą z dn. 18/III 1925 r. (Dz. U. R. P. 34/25 poz. 234).

i) Rozporządzeniu z d. 16/III 1925 r. w sprawie czasu pracy pracowników ruchu tramwajów miejskich (Dz. U. R. P. 27/25 poz. 197).

Przepisy o urlopach zawarte są w:

a) Ustawie z dn. 16/5 1922 r. o urlopach dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. 40/22 poz. 334).

b) Rozp. wyk. z dn. 12/VI 1923 r. w przedmiocie wykonywania ustawy z d. 16 maja 1922 r. o urlopach dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. 62/23 poz. 197).

Przepisy o pracy młodocianych i kobiet zawarte są w:

a) Ustawie z d. 2/VII 1922 r. w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet (Dz. U. R. P. 65/22 poz. 636).

b) Rozp. z d. 14/XII 1924 r. o wykazach i spisach młodocianych (Dz. U. R. P. 114/24 poz. 1023).

c) Rozp. z d. 31/XII 1924 r. o wykonaniu obowiązku szkolnego przez młodocianych (Dz. U. R. P. 4/25 poz. 40).

d) Rozp. z d. 11/III 1927 r. w sprawie urządzenia i utrzymywania żłobków dla niemowląt w zakładach pracy (Dz. U. R. P. 37/27 poz. 293).

Przepisy o umowie o pracę robotników zawarte są w rozp. Prez. Rzpl. z d. 16/III 1928 r. o umowie o pracę robotników (Dz. U. R. P. 35/28 poz. 324).

Przepisy o umowie o pracę pracowników umysłowych zawarte są w Rozp. Prez. Rzpl. z d. 16/III 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. 35/28 poz. 323).

Przepisy o kaucjach składanych przez pracowników zawarte w rozp. z d. 18/V 1927 r. o kaucjach składanych w związku z umową o pracę (Dz. U. R. P. 46/27 poz. 409).

Przepisy o pośrednictwie pracy zawarte są w:

Ust. z d. 10/VI 1924 r. o społecznem pośrednictwie pracy (Dz. U. R. P. 58/24 poz. 585).

Ust. z d. 21/X 1921 r. o zarobkowem pośrednictwie pracy (Dz. U. R. P. 8/21 poz. 647).

Przepisy o higjenie pracy i bezpieczeństwie pracy zawarte są między innemi w:

a) Rozp. z d. 29/IV 1927 r. o zakazie używania białego i żółtego fosforu (Dz. U. R. P. 43/27 poz. 380).

b) Rozp. z d. 30/VII 1927 r. w sprawie pro-

dukcji, przywozu i używania bieli ołowianej, siarczanu ołowiu oraz innych związków ołowiu (Dz. U. R. P. 62/27 poz. 544).

c) Rozp. z d. 22/VIII 1927 r. o zapobieganiu chorobom zawodowym i ich zwalczaniu (Dz. U. R. P. 78/27 poz. 676) oraz rozp. wydane na podstawie art. 2 i 3 tego rozp.

d) Rozp. z d. 31/X 1927 r. o stosowaniu mech. urządzeń w piekarniach i cukierniach (Dz. U. R. P. 102/27 poz. 374).

e) Rozp. z d. 16/III 1928 r. o bezpieczeństwie i higjenie pracy (Dz. U. R. P. 35/28 poz. 325 oraz rozporządzeniach wykonawczych, które w przyszłości zostaną wydane na podstawie art. 2 ust. 1 i 2 tego rozp.

Art. 8. W razie zbiegu przestępstwa, podlegającego orzecznictwu sądu powszechnego, z przestępstwem, podlegającem orzecznictwu sądu pracy, każdy z tych sądów rozpoznaje sprawę o przestępstwo, należące do jego właściwości.

Wyrok, orzekający karę łączną wydaje sąd powszechny.

Art. 9. Sądy pracy powołane są również do rozstrzygania wszelkich spraw karnych, przekazanych w pierwszej instancji orzecznictwu inspektorów pracy, tudzież spraw karnych o przekroczenia, wymienione w art. 7, jeżeli do orzecznictwa w nich powołane są jakiekolwiek inne władze administracyjne, o ile skazany orzeczeniem inspektora pracy lub innej władzy administracyjnej wnosi w myśl obowiązujących przepisów żądanie przekazania sprawy sądowi.

Sąd pracy jest właściwy do rozpatrywania wszelkich spraw karnych, w których w pierwszej instancji orzekają inspektorowie pracy lub inne wła-

dze administracyjne, upoważnione do wykonywania ustaw, wymienionych w art. 7 dekretu, jeżeli skazany wniesie żądanie przekazania sprawy sądowi. Przepis art. 9 jako przepis powierzający orzecznictwo sądowi specjalnemu uchyla przepis art. 33 rozp. Prez. z d. 14 lipca 1927 r., o inspekcji pracy (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 590) w myśl którego odnośne orzecznictwo powierzone było sądom powiatowym (pokoju). Art. 9 nie został również uchylony przez przepisy działu V (art. 34 — 44 rozp. o postępowaniu karno-administracyjnem z d. 22 marca 1928 r. poz. 365) i orzecznictwo w sprawach, przewidzianych w art. 9 należy tylko w tym wypadku do właściwości sądu okręgowego, jeżeli w danym okręgu niema sądu pracy.

Art. 10. Koszty utrzymania sądów pracy ponosi Skarb Państwa.

Sądy pracy są sądami państwowymi i koszt ich utrzymania ponosi Skarb Państwa z wyjątkiem okresu przejściowego dla sądów pracy, przekształconych z byłych sądów przemysłowych w b. zaborze austrjackim, które utrzymywane są aż do końca b. roku budżetowego na zasadach dotychczasowych (patrz § 7 rozp. wyk. IV str. 77).

Art. 11. Sąd pracy składa się z przewodniczącego, zastępcy (zastępców) przewodniczącego oraz najmniej z dziesięciu ławników i podwójnej liczby zastępców z każdej z dwu grup: pracodawców i pracowników.

Przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego powołuje z pośród sędziów Minister Sprawiedliwości.

Przewodniczący sądu pracy i jego zastępca, o ile pełnią czynności w samoistnych sądach pracy, otrzymują z reguły uposażenie grupy „A", przewidziane w ustawie z dnia 5 grudnia 1923 r. o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem oraz prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107). W przypadku gdy na przewodniczącego sądu pracy lub jego zastępcę jest powołany sędzia, który otrzymywał uposażenie wyższej grupy, to otrzymuje on uposażenie, odpowiadające uposażeniu przywiązanemu do stanowiska jakie posiadał w czasie powołania na stanowisko przewodniczącego sądu pracy względnie jego zastępcy.

Przewodniczący sądu pracy i jego zastępca w przypadku ust. 2 art. 2 będą powołani z grona sędziów danego sądu powiatowego (pokoju) i pod względem służbowym podlegają oni nadal naczelnikowi sądu powiatowego (pokoju) o ile on sam nie jest przewodniczącym sądu pracy.

Do każdego sądu pracy winna być przydzielona odpowiednia liczba urzędników i funkcjonarjuszów niższych do załatwiania czynności biurowych, o ile sąd pracy nie jest utworzony w obrębie sądu powiatowego (pokoju) w myśl ust. 2 art. 2.

Skład osobowy sądu pracy obejmuje dwa elementy: element sędziów zawodowych, powołanych przez Ministra Sprawiedliwości oraz element ławników mianowanych przez Ministra Sprawiedliwości na wspólny wniosek Ministra Pracy i Opieki Społecznej oraz Ministra Przemysłu i Handlu, względnie Ministra Rolnictwa. W zasadzie każdy sąd pracy powinien mieć przewodniczącego, jednego lub kilku zastępców przewodniczącego, conajmniej 10 ławników i podwójną liczbę zastępców w każdej z dwu grup: pracodawców i pracowników. Liczba ławników ustalona została w § 3 rozporządzeń o powoła-

niu poszczególnych sądów pracy (patrz str. 80). Powołanie przewodniczącego i jego zastępców należy do dyskrecjonalnej władzy Ministra Sprawiedliwości. Do przewodniczącego sądu pracy i jego zastępców stosują się ogólne przepisy o prawach i obowiązkach sędziów wynikające z ustawy o sądach powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 12/28 poz. 93).

Przepis przejściowy, dotyczący przewodniczących b. sądów przemysłowych w b. zaborze austrjackim, zawarty w § 6 rozp. wyk. IV, str. 77 stanowi że przewodniczący ci z mocy samego rozporządzenia powołani są na przewodniczących, względnie na zastępców przewodniczących odpowiednich sądów pracy, otrzymują jednak wynagrodzenie (§ 8 tegoż rozporządzenia) na nowych zasadach od chwili przekształcenia.

Art. 12. Ławników sądów pracy powołuje w równej liczbie z każdej z dwóch grup (art. 11) na okres dwuletni Minister Sprawiedliwości na wspólny wniosek Ministra Pracy i Opieki Społecznej oraz Ministra Przemysłu i Handlu, względnie Ministra Rolnictwa na podstawie listy kandydatów, przedstawianych przez izby przemysłowo - handlowe, względnie izby rolnicze, lub stowarzyszenia zawodowe pracodawców oraz przez stowarzyszenia zawodowe pracowników, czynne w okręgu sądu pracy, oraz list kandydatów, przedstawianych przez zarządy przedsiębiorstw i instytucyj państwowych i samorządowych, czynnych w okręgu sądu pracy, a nie należących do stowarzyszeń zawodowych pracodawców. Jednocześnie powoływana jest podwójna liczba zastępców dla każdego sądu pracy. Każda lista kandydatów, przedstawiona przez wyżej wymienione instytucje i stowarzyszenia, winna obej-

mować potrójną liczbę osób w stosunku do liczby wolnych stanowisk ławników i ich zastępców.

Przy powoływaniu ławników i zastępców ławników z grupy pracodawców przedstawiane kandydatury winny być uwzględniane w miarę możności proporcjonalnie do liczby pracowników, zatrudnionych przez ogół członków stowarzyszeń zawodowych pracodawców i przez przedsiębiorstwa i instytucje państwowe i samorządowe, uprawnione do przedstawiania list kandydatów, z grupy zaś pracowników — o ile możności, proporcjonalnie do liczby pracowników, zrzeszonych w stowarzyszeniach zawodowych pracowniczych.

W razie nieistnienia stowarzyszeń zawodowych pracodawców lub robotników w okręgu sądu pracy lub w razie uchylenia się tych stowarzyszeń od przedstawienia kandydatów w wyznaczonym im terminie, Minister Sprawiedliwości na wspólny wniosek Ministra Pracy i Opieki Społecznej oraz Ministra Przemysłu i Handlu względnie Ministra Rolnictwa powołuje odpowiednie kategorje ławników i zastępców według własnego uznania.

Przepisy szczegółowe co do wykonania niniejszego artykułu ustali rozporządzenie wykonawcze.

Przepisy tego artykułu mają znaczenie programowe, gdyż wymaga on szczegółowego rozwinięcia w rozporządzeniu wykonawczem (rozp. wyk. o powoływaniu ławników str. 54). Szczegółowa procedura powoływania ławników zawarta jest w tem rozporządzeniu, artykuł zaś 12 ustala jedynie zasady przewodnie tego postępowania.

Ławnicy sądów pracy są powoływani przez Ministra Sprawiedliwości na wspólny wniosek dwóch Ministrów zainteresowanych; jednak powołanie następuje na podstawie list kandydatów, przedstawio-

nych przez instytucje, organizacje i poszczególne przedsiębiorstwa do tego upoważnione.

Taki tryb powoływania ławników ustawodawca polski uznał za bardziej pożyteczny, aniżeli tryb wyborów ławników, który miał miejsce na podstawie ustawy o sądach przemysłowych w b. zaborze austrjackim. Wprowadzając taką zasadniczą zmianę, ustawodawca pragnął zapewnić organizacjom słusznie przysługujące im prawo głosu przy wysuwaniu swoich kandydatów, zastrzegł jednak organom państwowym prawo doboru najwłaściwszych osób z pośród przedstawionych kandydatur.

Prawo przedstawienia list po stronie pracodawców przysługuje 1) izbom przemysłowo-handlowym, względnie izbom rolniczym, lub stowarzyszeniom zawodowym pracodawców, 2) zarządom przedsiębiorstw i instytucyj państwowych i samorządowych, czynnych w okręgu sądu pracy, a nienależących do stowarzyszeń zawodowych pracodawców.

Przyznając prawo składania list izbom przem.-handl., względnie izbom rolniczym lub stowarzyszeniom zawodowym pracodawców, ustawodawca ustalił ogólnikową zasadę, którą na podstawie ustępu ostatniego tegoż arykułu rozwinęło rozp. wyk. I (str. 54) w § 1 w ten sposób, że prawo składania list przysługuje w zasadzie izbom przemysłowo-handlowym, a jedynie do czasu ich utworzenia w okręgach poszczególnych sądów pracy, listy składają stowarzyszenia zawodowe pracodawców przemysłowo-handlowch. Takie rozwinięcie zasady art. 12 dla sądów pracy, mających właściwość rzeczową wyłącznie w stosunku do przemysłu, nie przesądza sposobu rozwinięcia tegoż przepisu w stosunku do rolnictwa.

Ponieważ sprawy pracowników przedsiębiorstw i instytucyj państwowych i samorządowych również

podlegają właściwości sądów pracy, zaś przedsiębiorstwa te i instytucje nie są reprezentowane w izbach przemysłowo handlowych, ani, z wyjątkiem nielicznych wypadków, w stowarzyszeniach zawodowych pracodawców, — ustawodawca zmuszony został przyznać tym przedsiębiorstwom i instytucjom prawo samodzielnego składania list, przyczem przedstawiciele ich zasiadają jako ławnicy z grupy pracodawców.

Prawo składania list kandydatów na ławników z grupy pracowniczej przysługuje organizacjom zawodowym pracowniczym, wobec czego pracownicy niezorganizowani nie mają reprezentacji śród ławników sądów pracy.

Przepisy o ławnikach sądów pracy mają odpowiednie zastosowanie na podstawie ust. 4 art. 31 oraz rozporządzenia wykonawczego o powoływaniu ławników (str. 54) do ławników i zastępców ławników sądów okręgowych.

Wobec tego, że zasady ogólnikowe art. 12 zostały rozwinięte w rozporządzeniu wykonawczem I, uwagi o trybie powoływania ławników podajemy przy odpowiednich paragrafach tego rozporządzenia wykonawczego.

Art. 13. Ławnikiem lub jego zastępcą może być ten, kto posiada obywatelstwo polskie, korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich, jest nieskazitelnego charakteru, ukończył 30 lat życia i włada językiem polskim w słowie i piśmie.

Od zajmowania stanowiska ławnika sądu pracy wyłączeni są wojskowi w służbie czynnej, duchowni i zakonnicy, funkcjonarjusze państwowi w służbie czynnej, o ile nie są zatrudnieni w przedsiębiorstwach i instytucjach państwowych, oraz posłowie do Sejmu i senatorowie.

Powołanie na stanowisko ławnika lub jego zastępcy pracowników instytucyj komunikacyjnych może nastąpić jedynie za zgodą władz przełożonych danych instytucyj.

Można odmówić przyjęcia lub złożyć objęty urząd ławnika lub zastępcy, jeżeli kandydat lub ławnik, względnie zastępca:

1) przekroczył 60 rok życia;

2) jest dotknięty ułomnością, utrudniającą sprawowanie urzędu;

3) nie mieszka lub przestaje mieszkać w okręgu sądu pracy;

4) w poprzedniej kadencji pełnił obowiązki ławnika sądu pracy;

5) utracił charakter reprezentanta tej grupy, z której był powołany lub proponowany.

O dopuszczalności odmówienia, przyjęcia lub złożenia urzędu orzeka Minister Sprawiedliwości.

Ławnicy i ich zastępcy nie mogą doznawać utrudnień ze strony pracodawców przy pełnieniu swych obowiązków.

Pragnąc ułatwić ławnikom objęcie stanowisk, rozporządzenie określa kwalifikacje, jakim winni odpowiadać ławnicy, jednak nie wymaga konieczności ich udowadniania wszystkim ławnikom, gdyż w myśl ust. 2 § 4 rozp. o powołaniu ławników I (str. 57) organizacje, które wysuwają ławnika winny same ustalić, czy kandydat posiada odpowiednie kwalifikacje; jedynie w razie wynikłych wątpliwości Minister Pracy i Opieki Społecznej może żądać uzupełnienia zakomunikowanych danych pod rygorem odrzucenia listy.

Ustalenie kwalifikacyj na ławnika winno nastąpić w zakresie pytania:

a) czy ławnik jest obywatelem polskim — na

podstawie ustawy z dnia 7 lutego 1920 r. o obywatelstwie państwa polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 44), b) czy korzysta z pełni praw cywilnych — przez ustalenie, że nie jest tych praw pozbawiony wskutek wyroku sądowego, jako bezwłasnowolny lub jako upadły dłużnik; c) czy korzysta z pełni praw obywatelskich, na podstawie artykułu 3 ustawy z dnia 28 lipca 1922 r. o ordynacji wyborczej do sejmu (Dz. U. R. P. Nr. 66, poz. 590).

Ławnikiem sądu pracy nie może być kobieta, co wynika zarówno z tego, że kobiety nie zasiadają w sądach powszechnych, pod przepisy których sądy pracy również podpadają, jak i z redakcji artykułu 13 dekretu.

Przepisy o wyłączeniu pewnych kategoryj osób od prawa zajmowania stanowiska ławnika (ust. 2 art. 13) mają charakter przepisu stanowczego, wobec czego osoby te nie mogą piastować urzędu ławnika, nawet za zgodą swoich władz przełożonych.

W myśl punktu 5 ust. 4 art. 13 ławnik powinien posiadać charakter reprezentanta grupy, z której jest powołany, lub proponowany. Znaczy to, że ławnikiem z grupy pracowniczej nie może być osoba, będąca pracodawcą. Jednak ławnikiem z grupy pracowniczej niekoniecznie musi być osoba, będąca pracownikiem.

W zasadzie rozporządzenie ustanawia przymus pełnienia obowiązków ławnika, dopuszcza jednak prawo odmowy przyjęcia stnowiska w przewidzianych w rozporządzeniu wypadkach.

Objęcie stanowiska ławnika przez pracownika nie wymaga zgody pracodawcy, z wyjątkiem jedynie instytucyj komunikacyjnych. W ustępie ostatnim art. 13 dekretu rozporządzenie przewiduje obowiązek pracodawcy do nieutrudniania ławnikom i ich zastępcom pełnienia obowiązków.

Przepis ten łączy się z przepisem art. 29 Rozp. Prez. o um. o pracę prac. umysł., przewidującym zakaz wypowiadania pracownikowi umowy podczas pełnienia obowiązków ławnika sądu pracy. Zakaz ten jednak ustaje, jeżeli pracownik powołany do pełnienia obowiązków ławnika nie zawiadomi o tem niezwłocznie pracodawcy i pracodawca, niepowiadomiony na czas, może wypowiedzieć umowę nawet podczas przerwy w pracy.

Art. 14. Do administracji sądowej sądów pracy i nadzoru nad niemi mają odpowiednie zastosowanie przepisy, dotyczące w tym zakresie sądów powiatowych (pokoju).

Ławnicy i ich zastępcy składają przysięgę sędziowską przed przewodniczącym sądu pracy.

Administracja sądowa sądów pracy i nadzór nad niemi opiera się na zasadach przewidzianych w prawie o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 93), przyczem samodzielne sądy pracy winny być traktowane na zasadach, przewidzianych dla sądów grodzkich, w myśl art. 37 dekretu o sądach pracy. Od ogólnych przepisów prawa o sądach powszechnych w stosunku do sądów pracy zachodzą odchylenia wyłącznie w tych wypadkach, w których dekret zawiera przepisy, wyraźnie sprzeciwiające się postanowieniom prawa o sądach powszechnych, gdyż przepisy o sądach pracy należy traktować jak lex specialis np. w zakresie właściwości sądów pracy w sprawie odwołań od orzeczeń inspektorów pracy na podstawie art. 9 dekretu o sądach pracy. W szczególności udział ławników w rozpatrywaniu spraw cywilnych powoduje również znaczne odchylenia od przepisów prawa o sądach powszechnych.

Przepis ustępu 2 art. 14 został rozwinięty w ustępie 2 § 11 rozp. wyk. I w sprawie powoływania ławników, przyczem przysięga, w myśl przepisów prawa o sądach powszechnych, zastąpiona została ślubowaniem, osoba zaś przewodniczącego sądu pracy w odniesieniu do ławników sądów okręgowych zastąpiona została odpowiednio na prezesa sądu okręgowego.

Art. 15. Nazwiska i miejsce zamieszkania wszystkich członków sądu pracy winny być podane do wiadomości publicznej przez prezesa sądu okręgowego, w którego okręgu sąd pracy ma siedzibę.

Przepis tego artykułu odpowiednio stosuje się w myśl ostatniego ustępu art. 31 dekretu o sądach pracy do ławników sądów okręgowych i ich zastępców.

Art. 16. Ławnicy i zastępcy za udział w posiedzeniach otrzymują na żądanie djety w razie udowodnionej utraty zarobku, zamiejscowi zaś nadto zwrot kosztów przejazdu; wysokość djet i kosztów przejazdu określi rozporządzenie wykonawcze Ministra Sprawiedliwości i Ministra Pracy i Opieki społecznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Przepisy o djetach i kosztach przejazdu ławników i zastępców ławników sądów pracy i sądów okręgowych zawarte są w rozporządzeniu wyk. III (str. 72).

W celu otrzymania djet ławnik powinien udowodnić utratę zarobku oraz zażądać wypłacenia tych djet. Dotyczy to w równej mierze i zwrotu kosztów przejazdu.

Art. 17. Ławnicy, którzy bez zasługujących na uwzględnienie powodów nie przychodzą wcale na posiedzenia lub też przychodzą z opóźnieniem, albo też w inny sposób uchylają się od spełniania swoich obowiązków urzędowych, podlegają karze porządkowej do wysokości 500 zł, którą nakłada przewodniczący sądu, jak również winni zwrócić wynikłe stąd koszty sądowe w wysokości, ustalonej przez przewodniczącego. W razie późniejszego usprawiedliwienia się może przewodniczący orzeczenie swoje w całości lub w części cofnąć.

Przeciw nałożeniu kary porządkowej ławnik może się odwołać w przeciągu dni 14 do prezesa właściwego sądu okręgowego, który rozstrzyga ostatecznie.

Co do ściągnięcia i użycia kary porządkowej stosuje się tryb, przewidziany dla grzywien w postępowaniu karno-sądowem.

O zamianie kary porządkowej w razie jej nieściągalności na karę aresztu zastępczego orzeka prezes sądu okręgowego według swobodnego uznania, przyczem kara aresztu zastępczego nie może przenosić dwu tygodni.

Przepisy o wyznaczaniu ławników do udziału w posiedzeniach zawarte są w rozp. wyk. II str. 65.

Ławnik ulega karze przewidzianej w art. 17, jeżeli bez zasługujących na uwzględnienie powodów a) nie przychodzi na posiedzenia, b) przychodzi z opóźnieniem, c) lub inny sposób uchyla się od spełniania swoich obowiązków.

W tych wypadkach ławnik a) ulega karze, b) winien zwrócić wynikłe z powodu zaniedbania koszty sądowe, których wysokość ustala przewodniczący, c) nadto w myśl p. b. art. 18 w razie kilkakrot-

nego ukarania może być pozbawiony stanowiska ławnika.

Art. 18. Sąd okręgowy może usunąć z urzędu ławnika lub jego zastępcę:

a) jeżeli co do niego zajdą lub staną się wiadowemi okoliczności, które wyłączają go od zajmowania stanowiska ławnika sądu pracy (art. 13);

b) jeżeli stał się winnym poważnego naruszenia swoich obowiązków urzędowych, a w szczególności, jeżeli pomimo kilkakrotnego ukarania karą porządkową nie bierze udziału w posiedzeniach sądu pracy;

c) jeżeli utraci on charakter reprezentanta tej grupy, z której był powołany.

Decyzja sądu okręgowego jest ostateczna.

Ławnicy sądów pracy oraz sądów okręgowych oraz ich zastępcy mogą być pozbawieni urzędu na mocy decyzji sądu okręgowego. Sąd okręgowy działa w charakterze sądu dyscyplinarnego w wypadkach przewidzianych w p. a—b art. 18 lub w charakterze organu, stwierdzającego okoliczność faktyczną, pozbawiającą prawa zajmowania stanowiska ławnika w myśl p. c. art. 18.

Ławnik sądu pracy względnie sądu okręgowego oraz jego zastępca w czasie pełnienia swoich obowiązków urzędowych odpowiada w charakterze urzędnika za naruszenie tych obowiązków w myśl ogólnych przepisów o przestępstwach urzędniczych, jednocześnie z tytułu swego stanowiska doznaje w tymże czasie ochrony szczególnej na mocy przepisów o obrazie osoby urzędowej.

Art. 19. W sprawie wyłączania się i wykluczania członków sądów pracy mają zastosowanie odpowiednie przepisy postępowania sądowego cywilnego, względnie karnego, stanowiące o powodach wyłaczania się lub wykluczania sędziów, obowiązujące w siedzibie sądu pracy.

Nadto członkowie sądu pracy powinni sami się wyłączyć i mogą być wykluczeni przez strony, jeżeli są zatrudnieni u pracodawcy, będącego stroną w procesie lub gdy zachodzą powody, wykazujące ich uprzedzenia lub stronniczość w danej sprawie.

Jeżeli wykluczony członek sądu pracy nie uzna powodu wykluczenia za słuszny, przewodniczący rozstrzyga bezzwłocznie i ostatecznie, o ile zaś chodzi o osobę przewodniczącego — rozstrzyga wyłącznie i ostatecznie prezes właściwego sądu okręgowego.

Wypadki wyłączania się i wykluczania członków sądów pracy są dwóch rodzajów: a) wypadki ogólnie przewidziane w kodeksach postępowania sądowego, cywilnego (art. 195—197 u. p. c. i § 19—22 normy jurysdykcyjnej) oraz karnego (art. 85 — 87 u. p. k. i § 67 — 68, 70 — 73 procedury karnej austr.), po wejściu zaś w życie w dniu 1 lipca 1929 nowego kodeksu postępowania karnego (art. 39—44 tego kodeksu) b) wypadki szczególne w sądach pracy, a mianowicie 1) jeżeli są zatrudnieni u pracodawcy będącego stroną w procesie — dotyczy to ławników z grupy pracowniczej i 2) jeżeli zachodzą powody, wykazujące ich uprzedzenia lub stronniczość w danej sprawie.

Art. 20. W sprawach cywilnych sąd pracy prowadzi rozprawy i orzeka w kompletach, składających się z przewodniczącego lub jego zastępcy,

jednego ławnika z grupy pracodawców i jednego ławnika z grupy pracowników, przyczem przy rozpoznawaniu spraw robotników, ławnikiem z grupy pracowników powinna być osoba, należąca do kategorji przedstawicieli robotników, a przy rozpoznawaniu spraw pracowników umysłowych — osoba, należąca do kategorji przedstawicieli pracowników umysłowych.

Przy rozpoznawaniu spraw, dotyczących gospodarstw rolnych i leśnych i przedsiębiorstw z niemi związanych, ławnikami powinny być osoby, należące do kategorji przedstawicieli pracodawców i pracowników rolnych.

W sprawach karnych prowadzi rozprawy i orzeka jednoosobowo sędzia przewodniczący lub jego zastępca.

Wszystkie zarządzenia i orzeczenia poza rozprawą wydaje przewodniczący lub jego zastępca.

Zasady, według których przewodniczący powoływać będzie na posiedzenia poszczególnych ławników i ich zastępców, określi rozporządzenie wykonawcze.

Stosownie do różnorodnych gałęzi pracy najemnej lub do zbliżonych gałęzi pracy najemnej sąd pracy może być podzielony na kilka stałych oddziałów.

Artykuł 20 ustala ogólne zasady powoływania ławników z poszczególnych grup do udziału w posiedzeniach sądu pracy. Zasady te zostały rozwinięte w rozporządzeniu wyk. II w sprawie wyznaczania ławników do udziału w posiedzeniach (str. 65). Ławnicy biorą udział wyłącznie w prowadzeniu rozpraw i orzekaniu w sprawach cywilnych. Wszystkie pozostałe czynności poza rozprawą oraz orze-

kanie w sprawach karnych obciąża przewodniczącego lub jego zastępcę.

Zasady ustalenia kompletów ławników sprowadzają się do obowiązku wyznaczania ławnikiem: 1) z grupy pracowniczej pracownika umysłowego, jeżeli sądzone są sprawy pracowników umysłowych, 2) z grupy zarówno pracowniczej, jak i pracodawców przedstawicieli pracodawców i pracowników rolnych, jeżeli rozpoznawane są sprawy dotyczące gospodarstw rolnych i leśnych i przedsiębiorstw z niemi związanych, 3) w myśl § 1 rozp. wyk. III (str. 65) terminy posiedzeń sądu pracy winny być ustalone „dla poszczególnych pokrewnych gałęzi pracy". Rozumieć przez to należy, że sąd pracy winien w miarę możności dążyć do takiego układania terminów rozpatrywania poszczególnych spraw, aby sprawy te były sądzone z udziałem ławników, należących do tych grup zawodowych, do których należą strony w sporze, 4) wreszcie dla zapewnienia zupełnie fachowego wymiaru sprawiedliwości w wypadkach, jeżeli w okręgu sądu pracy zachodzi potrzeba rozpatrywania jednego rodzaju spraw w znacznej ilości, dekret w ustępie ostatnim art. 20 przewiduje możność podziału sądu pracy na kilka stałych oddziałów w zależności od różnorodnych gałęzi pracy.

Art. 21. O ile rozporządzenie niniejsze nie zawiera przepisów odmiennych do postępowania sądów pracy w sprawach cywilnych, stosuje się na obszarze sądów apelacyjnych krakowskiego i lwowskiego i sądu okręgowego cieszyńskiego przepisy obowiązującej tam ustawy o postępowaniu cywilno-sądowem, dotyczące postępowania sądów powiatowych w sprawach drobiazgowych (do 100 złotych), na obszarze zaś sądów apelacyjnych warszawskiego,

lubelskiego i wileńskiego — przepisy obowiązującej tam ustawy postępowania sądowego cywilnego, dotyczące postępowania w sądach pokoju, w sprawach karnych zaś przepisy ustaw postępowania sądowego karnego, obowiązujących w siedzibie sądu pracy, a dotyczące postępowania przed sądami powiatowemi (pokoju).

Postępowanie sądów powiatowych w sprawach drobiazgowych na obszarze b. zaboru austrjackiego uregulowane jest w § 440—453 procedury cywilnej.

Przepisy o postępowaniu w sądach pokoju na obszarze b. zaboru rosyjskiego zawarte są między innymi w art. 29 — 199 u. p. c. oraz w art. 36 — 199 u. p. k. Do postępowania przed sądami pracy w sprawach odwołań od orzeczeń karnych inspektorów pracy w myśl art. 9 dekretu nie mają zastosowania przepisy działu V rozporządzenia o postępowaniu karno-administracyjnem z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 365).

Art. 22. Do rozpoznawania i rozstrzygania sporów cywilnych, należących do właściwości sądów pracy właściwy jest ten sąd pracy, w którego okręgu miała być lub była wykonywana praca, względnie znajduje się zakład pracy.

W sprawach karnych należących do właściwości sądów pracy, właściwość miejscową danego sądu pracy ustala się według przepisów dotyczących właściwości miejscowej sądów powszechnych, a obowiązujących w siedzibie sądu pracy.

Sąd pracy winien z urzędu przestrzegać swej właściwości.

Artykuł ten wprowadza nową doniosłą zasadę, że spory cywilne mogą być wyłącznie rozpatrywane przez sąd pracy „w którego okręgu miała być lub była wykonywana praca, względnie znajduje się zakład pracy"; i tem samem więc sąd pracy nie jest właściwy do rozpatrywania spraw jeżeli są one wytoczone w miejscu zamieszkania pozwanego, a więc przepis art. 22 dekretu uchylił w stosunku do sądów pracy przepisy art. 32 i 35 u. p. c. oraz § 66 i następnych procedury cywilnej austr. Jednak stronom przysługuje prawo poddania sporu za wspólnem porozumieniem pod rozpoznanie innego sądu pracy (art. 37 u. p. c. i § 104 normy jurysdykcyjnej), aczkolwiek układ między stronami o przekazanie sporu, należącego do właściwości sądu pracy sądowi powszechnemu w myśl ust. 4 art. 3 dekretu jest nieważny.

Właściwość miejscową sądów pracy w sprawach karnych ustala się na podstawie art. 36 u. p. k., oraz § 51 procedury karnej austr.

Art. 23. Sprawy cywilne, należące do właściwości sądów pracy, o ile nie należą do właściwości żadnego z istniejących sądów pracy ze względu na ich okrąg, należą do właściwości sądów powiatowych (pokoju), chociażby w myśl ogólnych przepisów należały do właściwości sądów okręgowych.

Sprawy cywilne, dotyczące dozorców domowych (punkt c. art. 4) do czasu utworzenia sądów pracy w poszczególnych okręgach, należą do właściwości komisyj rozjemczych (ustawa z dnia 23-go stycznia 1920 r. Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 53 w dotychczasowym zakresie ich działania (art. 39 ust. 2).

Artykuł 23 wszedł w życie z chwilą wejścia w życie dekretu, a więc poczynając od dn. 25 czerwca 1928 r. Sprawy, w których właściwy jest sąd pracy, a które należały dotychczas do właściwości

sądów okręgowych, przeszły do właściwości sądów powiatowych (pokoju). Jednak zmiana dotyczy wyłącznie forum sądowego, natomiast nie dotyczy zupełnie przepisu o postępowaniu przed temi sądami.

Art. 24. W razie, gdy praca jest wykonywana w okręgu jednego sądu pracy, zakład zaś pracy znajduje się w okręgu innego sądu pracy lub też w miejscowości nie należących do okręgu żadnego z istniejących sądów pracy, albo też odwrotnie, natenczas powód może w sprawach cywilnych wszcząć sprawę według swego uznania bądź przed sądem właściwym dla okręgu, w którym wykonywana jest praca bądź przed sądem właściwym dla okręgu, w którym znajduje się zakład pracy.

Artykuł 24 wprowadza uzupełnienie do zasady zawartej w ustępie I artykułu 22, w myśl którego do rozpoznawania sporów cywilnych właściwy jest ten sąd, w którego okręgu miała być lub była wykonywana praca, względnie znajduje się zakład pracy.

Artykuł 24 przewiduje wypadek, kiedy praca wykonywana jest poza okręgiem, w którym znajduje się zakład pracy. W tym wypadku powód ma według własnego uznania prawo wyboru okręgu. Artykuł ten jest do pewnego stopnia wyjątkiem od zasady art. 3 ustępu 4, zabraniającego stronom, wiodącym spór, zrzeczenia się właściwości sądu pracy na rzecz sądu powszechnego.

Art. 25. Jeżeli sąd powszechny uznał prawomocnie właściwość rzeczową sądu pracy w danej sprawie, decyzja ta wiąże sąd pracy właściwy dla danej miejscowości, w którym sprawa ta następnie toczyć się będzie. Jeżeli zaś sąd pracy prawomocnie uznał właściwość rzeczową sądów powszechnych, orzeczenie to wiąże sądy powszechne.

Artykuł ten przewiduje wypadek sporu o właściwość rzeczową pomiędzy sądami pracy a sądami powszechnymi, stwierdzając, że prawomocna decyzja jednego z tych sądów wiąże drugi sąd, do którego właściwości sprawa przechodzi. W razie sporu pomiędzy sądami o właściwość miejscową, spór ten winien być rozstrzygnięty w myśl ogólnych zasad, zawartych w art. 44—46 prawa o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 12/28 poz. 93).

Art. 26. We wszystkich sprawach cywilnych pełnomocnikami stron mogą być ich dzieci pełnoletnie, rodzice, bracia i siostry, małżonkowie, osoby należące do tego samego zawodu, wyznaczeni przez stowarzyszenia zawodowe, członkowie, funkcjonarjusze oraz adwokaci jako stali radcowie prawni tych stowarzyszeń, tudzież, o ile chodzi o pracodawców, urzędnicy, adwokaci jako stali radcowie prawni, zawiadowcy, zarządzający i oficjaliści.

W sprawach cywilnych, w których dopuszczalne jest odwołanie (art. 31), oraz w sprawach karnych pełnomocnikami stron mogą być ponadto adwokaci.

Adwokaci mogą zastępować strony przed sądami pracy a) we wszystkich sprawach cywilnych jeżeli są stałymi radcami prawnymi stowarzyszeń zawodowych pracowniczych lub pracodawców, b) bez ograniczeń we wszystkich sprawach karnych, oraz c) w sprawach cywilnycch o kwoty ponad 200 zł.

Przed sądami pracy nie mogą zastepować stron obrońcy sądowi i obrońcy przy sądach pokoju.

Dzieci pełnoletnie, rodzice, bracia i siostry, małżonkowie, osoby należące do tego samego zawodu, wyznaczeni przez stowarzyszenia zawodowe, członkowie i funkcjonarjusze mogą być pełnomocnikami

stron w sprawach cywilnych, nadto pełnomocnikami pracodawców mogą być ich urzędnicy, zawiadowcy, zarządzający i oficjaliści. Wszystkie te kategorje osób mają prawo stawania przed sądami pracy, nawet jeżeli ogólne przepisy o pełnomocnikach przed sądami powszechnemi zabraniają im zastępowania stron.

W sprawach karnych pełnomocnikami stron w sądach pracy mogą być osoby, wymienione w ust. 1 art. 26 dekretu, oraz adwokaci bez ograniczeń. Z przepisu tego wynika, że pełnomocnikami stron w sprawach karnych przed sądami pracy nie mogą być wszystkie osoby, którym prawo na to pozwala w myśl art. 44 u. p. k. i § 39 proc. karnej austr., o ile art. 26 dekretu na to im nie zezwala.

Pełnomocnictwo może być udzielone przez stronę pisemnie lub protokólarnie. Podpis na pełnomocnictwie dla adwokata nie wymaga urzędowego poświadczenia, natomiast wystąpienie adwokata w sporze cywilnym w sprawach do 200 zł. wymaga złożenia pełnomocnictwa, z któregoby wynikało, że adwokat ten jest stałym radcą prawnym swego klijenta. Podpis na pełnomocnictwie złożonem sądowi pracy, upoważniającem inne osoby, wymienione w ust. 1 art. 26, wymaga poświadczenia bądź przez sędziego, bądź przez notarjusza, bądź przez zwierzchność gminną (art. 47 u. p. c. w b. zaborze rosyjskim). Na pełnomocnictwie winna być skasowana opłata stemplowa w wysokości 1 zł., dotyczy to również odpisu pełnomocnictwa składanego sądowi pierwszej instancji (art. 111 ustawy o opłatach stemplowych z d. 1-go lipca 1926 r. Dz. U. R. P. 98/26, poz. 570). Od opłaty stemplowej wolna jest: a) substytucja, czyli pełnomocnictwo udzielone przez pełnomocnika dalszemu pełnomocnikowi (p. 1 art. 112 ustawy o opłatach stemplowych). b) Pełnomoc-

nictwo udzielone pracowniczemu związkowi zawodowemu lub jego funkcjonarjuszowi, albo przez taki związek upoważniające do zastępowania członków związku wobec sądów (p. b.) c) pełnomocnictwo oraz odpisy pełnomocnictw składane w postępowaniu należącem w pierwszej instancji do sądów pracy, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przewyższa 100 zł., oraz d) pełnomocnictwo osoby, której służy w postępowaniu sądowem prawo ubogich.

Przepis artykułu 26 dotyczy pełnomocników przed sądami pracy, natomiast zastępowanie stron przed innemi instancjami opiera się na ogólnych przepisach postępowania cywilnego i karnego.

Art. 27. Sąd pracy winien stosownie do potrzeby oznaczyć i ogłosić określone dni i godziny, w których powód nawet bez wezwania może się stawić wraz ze stroną pozwaną dla rozpoznania sprawy.

Dążąc do jaknajwiększego uproszczenia postępowania, ustawodawca polski przewidział, że strony mogą umówić się, iż przyjdą razem do sądu pracy i na poczekaniu otrzymują wyrok w sprawie. Jeżeli więc obie strony będą wykazywały tendencję do jaknajszybszego załatwiania sprawy, ustawodawca idzie im na rękę.

Wobec istnienia tego przepisu za przewlekanie biegu sprawy będzie zawsze winną którakolwiek ze stron.

Art. 28. Sąd pracy winien wyznaczyć termin rozprawy niezwłocznie na jeden z najbliższych dni i w ten sposób, aby w przypadkach, gdy miejsce zamieszkania pozwanego znajduje się w okręgu sądowym, okres czasu od dnia doręczenia wezwania do rozprawy wynosił z reguły nie więcej jak pięć dni.

Jedną z najpoważniejszych korzyści, jakie sądy pracy mają wnosić do wymiaru sprawiedliwości w sprawach podległych sądownictwu pracy stanowi przyśpieszenie biegu spraw. Artykuł bowiem 28 zawiera regułę, nakazującą wyznaczenie terminu rozprawy w przeciągu nie więcej jak 5 dni od dnia doręczenia wezwania, przyczem rozprawa winna się w zasadzie odbyć w jednym z najbliższych dni po wniesieniu sprawy. Przekroczenie jednak terminu nie narusza legalności postępowania.

Przepis tego artykułu łączy się z przepisem art. 46 rozp. Prez. Rzpl. o umowie o pracę robotników, wymagającym w sposób stanowczy rozpatrzenia sprawy w przeciągu 5 dni od dnia doręczenia wezwania.

Art. 29. Na rozprawie przed sądem pracy ławnicy mają prawo zadawać pytania stronom, świadkom i biegłym.

Rozprawa sądowa w sądzie pracy odbywa się w myśl ogólnych zasad prawnych o rozprawie w sądzie powiatowym (pokoju), względnie w sądzie grodzkim. Główna różnica sprowadza się do tego, że w rozprawie w sądzie pracy biorą udział ławnicy, których uprawnienie określa artykuł 29. Rozprawa w sądzie pracy jest jawna, o ile sąd nie nakazał odbycia jej przy drzwiach zamkniętych w myśl zasad zawartych w ogólnych przepisach postępowania sądowego.

Art. 30. W sporach, w których wartość przedmiotu nie przenosi 200 złotych, można od wyroku sądu pracy wnieść odwołanie do sądu okręgowego w ciągu 8 dni jedynie w wypadkach: 1) jawnego pogwałcenia prawa lub niewłaściwej wykładni je-

go, 2) pogwałcenia formalności postępowania o tyle istotnych, że wskutek niezachowania ich niepodobna przyznać orzeczenia powagi rzeczy osądzonej, 3) przekroczenia przez sąd pracy zakresu jego kompetencji.

Wyrok sądu okręgowego nie ulega zaskarżeniu.

Sąd okręgowy w powyższych sprawach odwoławczych orzeka w składzie trzech sędziów państwowych bez udziału ławników.

Dekret przewiduje dwa rodzaje odwołań od wyroków sądów pracy: a) w sprawach do 200 zł. dopuszczalne jest odwołanie wyłącznie w wypadkach kasacyjnych, b) w sporach o kwoty ponad 200 zł. oraz w sprawach karnych istnieje pełne prawo odwołania merytorycznego do drugiej instancji z prawem wniesienia środków prawnych do Sądu Najwyższego.

Ustalenie wartości przedmiotu sporu następuje na ogólnych zasadach prawnych, przyczem w wypadku, gdy wartość przedmiotu sporu różni się od wartości przedmiotu skargi, decyduje wartość przedmiotu sporu. — Jeżeli wartość ta jest nieokreślona, należy ją ustalić bądź na podstawie wpisu sądowego, określonego przez przewodniczącego sądu pracy, względnie w wyroku (w b. zaborze rosyjskim), względnie wartość przedmiotu sporu oznaczonego przez powoda (w b. zaborze austrjackim). Odwołanie winno być wniesione do sądu pracy, który wydał wyrok z zaadresowaniem go do sądu okręgowego. Do odwołania należy dołączyć odpisy dla strony przeciwnej. Oprócz odwołania w wypadku zaocznego wyroku, stronie przysługuje w b. zaborze rosyjskim prawo założenia opozycji. Odwołanie kasacyjne w myśl art. 30 może być wniesione

tylko w ciągu 8 dni od daty ogłoszenia wyroku, względnie w razie wyroku zaocznego od dnia doręczenia odpisu wyroku.

Ze względu na to, że spór w wypadku artykułu 30 dotyczy wyłącznie kwestji natury prawnej, dekret przewiduje, że sąd okręgowy rozpatruje go w składzie trzech sędziów państwowych bez udziału ławników. Wyrok sądu okręgowego w takiej sprawie, nie ulega zaskarżeniu.

Art. 31. W sporach o kwoty ponad 200 złotych oraz w sprawach karnych można od wyroku sądu pracy odwołać się do sądu okręgowego na zasadach przewidzianych w obowiązujących ustawach postępowania cywilnego względnie karnego, a dotyczących odwołań od wyroków sądów powiatowych (pokoju). Odwołanie należy wnieść pisemnie lub protokólarnie do sądu pracy w terminie czternastodniowym. Odwołanie rozstrzyga sąd okręgowy stosownie do obowiązujących w jego siedzibie przepisów postępowania cywilnego, względnie karnego, dotyczących postępowania odwoławczego w sądach okręgowych, przyczem wniesienie odpowiedzi na odwołanie oraz występowanie adwokatów jako pełnomocników stron nie jest obowiązujące. Sąd okręgowy wyznacza termin rozprawy z reguły najdalej na czternaście dni od daty wpłynięcia odwołania do tego sądu.

Termin do wniesienia odwołania oznaczony w niniejszym artykule i art. 30 liczy się od dnia ogłoszenia wyroku, a w wypadku wyroku zaocznego od dnia doręczenia odpisu wyroku lub od dnia doręczenia nakazu wykonawczego (uchwały dozwalającej egzekucję) (ust. 4 art. 33), zależnie od tego, co wcześniej nastąpiło.

Termin do wniesienia skarg incydentalnych

(rekursów) od decyzyj (uchwał) sądu pracy lub jego przewodniczącego wynosi siedem dni.

Odwołanie w sprawach cywilnych wymienionych w ust. 1, oraz skargi incydentalne (rekursy) rozstrzyga sąd okręgowy w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego oraz dwu ławników, powołanych na zasadach wymienionych w art. 12 oraz z zachowaniem zasad art. 20 ustępów 1 i 2. Rozporządzenie wykonawcze ustali tryb szczegółowy powoływania ławników do udziału w tych posiedzeniach sądu okręgowego.

Artykuł 31 przewiduje tryb rozpatrywania merytorycznego w sądach okręgowych odwołań od wyroków sądów pracy. Dotyczy to spraw karnych oraz spraw cywilnych w sporach „o kwoty ponad 200 zł." — Wyrażenie to jednak należy rozumieć jako przeciwstawienie pojęcia sporów „w których wartość przedmiotu nie przenosi 200 zł." Nie należy go więc rozumieć w ten sposób jakoby suma 200 zł. dotyczyła wyłącznie kwoty pieniężnej, lecz obejmuje ona wartość każdego przedmiotu sporu.

Tryb postępowania przy rozpatrywaniu spraw karnych różni się od normalnego trybu postępowania w sądach odwoławczych, powszechnych w następujących punktach: a) termin na wniesienie odwołania wynosi dni 14, b) termin rozprawy z reguły nie powinien przekraczać dni 14 od dnia złożenia odwołania, c) termin na wniesienie skarg incydentalnych wynosi dni 7, d) występowanie adwokatów jako pełnomocników stron, ani wniesienie odpowiedzi na odwołanie nie jest obowiązujące.

W sprawach cywilnych o kwoty ponad 200 zł. postępowanie odwoławcze od wyroków sądu pracy różni się od normalnego trybu odwoławczego przez to, że w sądzie okręgowym mają zastosowanie

przy rozpatrywaniu tych spraw zasady wymienione w poprzednim ustępie w punktach a, b, c i d; nadto odwołania takie są rozpatrywane przez sąd okręgowy w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego oraz 2 ławników.

Odwołanie przewidziane w artykułach 30, 31 może być podpisane albo przez stronę, albo przez jej pełnomocnika, któremu przysługuje prawo występowania w sądach okręgowych w myśl ogólnych zasad postępowania w tych sądach. Prawo to nie przysługuje jednak osobom wymienionym w artykule 26, o ile osoby te nie mają prawa zastępowania stron przed sądami okręgowymi. Dekret zezwala, aby odwołanie było wniesione protokularnie do sądów pracy.

Powoływanie ławników do sądów okręgowych następuje na zasadach wymienionych w art. 12 oraz ust. 1 i 2 art. 20 dekretu. Zasady te zostały rozwinięte w rozporządzeniach wykonawczych I i II. Wobec wymienienia przez dekret w ostatnim ustępie art. 31 tylko ustępu 1 i 2 art. 20 sąd okręgowy do rozpatrywania spraw z właściwości sądów pracy nie może być podzielony na stałe oddziały przewidziane w ust. ostatnim art. 20.

Art. 32. W sprawach cywilnych, wymienionych w art. 31, można wnieść do Sądu Najwyższego środki prawne przewidziane w ustawach postępowania cywilnego obowiązujących w siedzibie danego sądu okręgowego, tylko z przyczyn wymienionych w art. 30 niniejszego rozporządzenia.

W sprawach karnych można od wyroku sądu okręgowego wnieść skargę do Sądu Najwyższego, jeżeli ustawa postępowania karnego, obowiązująca w siedzibie sądu, zaskarżenie takie przewiduje.

Wnoszenie środków prawnych do Sądu Najwyższego w sprawach cywilnych o kwoty ponad 200 zł. od wyroków sądów okręgowych, wydanych w drugiej instancji różni się od normalnego trybu kasacyjnego sądów powszechnych przez to, że przyczyny, uzasadniające wniesienie skargi, winny być oparte nie na przepisach ustaw postępowania cywilnego, lecz na przepisach zawartych w punktach 1, 2, 3 ust. 1 art. 30 dekretu. W b. zaborze rosyjskim pod pojęciem środków prawnych rozumieć należy skargi kasacyjne (art. 185 u. p. c.). Skarga ta winna być wniesiona w przeciągu 2 miesięcy za pośrednictwem sądu okręgowego, który wydał wyrok, do skargi winny być dołączone odpisy dla strony przeciwnej (art. 195 i 189 u. p. c.). W Sądzie Najwyższym obowiązuje przymus adwokacki.

W b. zaborze austrjackim stronie przysługuje prawo wniesienia o rewizję wyroku w trybie § 502 i następnych procedury cywilnej.

W myśl art. 186 ust. 2 u. p. c. w brzmieniu rozp. z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 380), skargi kasacyjne w sprawach ze stosunku najmu usług osobistych są dopuszczalne bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia.

Art. 33. Na obszarze sądów apelacyjnych warszawskiego, lubelskiego i wileńskiego służy sądom pracy prawo wydawania tytułów wykonawczych na mocy prawomocnych swych wyroków, jak również decyzyj wydanych przez sąd w toku postępowania oraz poza rozprawą główną.

Na obszarze sądów apelacyjnych krakowskiego i lwowskiego oraz sądu okręgowego cieszyńskiego wyroki prawomocne sądów pracy i ugody przed niemi zawarte, jak również uchwały, wydane przez sąd w toku postępowania oraz poza roz-

prawą główną, stanowią tytuł egzekucyjny. O egzekucję prosić należy sąd powszechny, wskazany w paragrafach 18 i 19 ordynacji egzekucyjnej i egzekucję przeprowadzić w myśl postanowień tej ordynacji.

Wyroki sądów pracy, od których dopuszczalne jest tylko odwołanie w trybie art. 30, oraz wyroki sądów okręgowych, wydawane w drugiej instancji od wyroków sądów pracy, są wykonalne niezwłocznie. Sąd może na prośbę strony odroczyć wykonanie.

Przy wyrokach, od których dopuszczalne jest odwołanie w trybie art. 31, sąd pracy może na wniosek strony według swego uznania opatrzyć wyrok rygorem tymczasowej wykonalności, względnie dozwolić egzekucję celem zaspokojenia pretensji przed prawomocnością wyroku.

Artykuł 33 przewiduje sposób wykonalności wyroków sądów pracy i sądów okręgowych, orzekających w drugiej instancji w sprawach, podlegających właściwości sądów pracy.

W b. zaborze rosyjskim sądy pracy mają prawo wydawania tytułów wykonawczych. W tym celu sąd winien oprzeć się bądź na wyroku prawomocnym, bądź na decyzji sądowej. Wyrok sądu pracy staje się prawomocny w razie niewniesienia odwołania w terminach i trybie przewidzianych w art. 30 i 31 dekretu. Egzekucja w b. zaborze austrjackim odbywa się na zasadach, zawartych w ordynacji egzekucyjnej z dnia 27 maja 1896 r. (Dz. U. austr. Nr. 79). Podstawę prawną czynności egzekucyjnej stanowi tytuł egzekucyjny. Charakter tytułu egzekucyjnego posiadają: a) wyroki prawomocne sądów pracy, b) ugody, zawarte przed sądami pracy,

c) uchwały sądowe, wydane bądź w toku rozprawy, bądź poza rozprawą.

Przepisy ustępów 3 i 4 art. 33 przewidują dwa wypadki: a) wypadek pierwszy, kiedy sąd może odroczyć wykonanie wyroku, zasadą zaś jest wykonalność niezwłoczna wyroku — dotyczy to wyroków sądów pracy w sprawach cywilnych do 200 złotych oraz wyroków sądów okręgowych wydanych w drugiej instancji i b) wyrok sądu jest wykonalny natychmiast wyłącznie w razie odpowiedniej pozytywnej decyzji sądu — wypadek ten zachodzi, jeżeli wyrok został wydany przez sąd pracy w pierwszej instancji w sprawie, podpadającej pod przepisy art. 31.

Art. 34. Opłaty (należytości) sądowe, z wyjątkiem opłat za doręczenie, nie będą pobierane w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza kwoty 50 złotych.

W art. 111 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr .98, poz. 570), w ustępach drugim i czwartym po wyrazie „kupieckiego" wstawia się wyrazy „lub sądu pracy". W art. 112 tejże ustawy, punkcie 8, po wyrazie „kupieckich" wstawia się wyrazy „lub sądów pracy".

Postępowanie w sądach pracy, w sprawach w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 50 zł. toczy się bez żadnych opłat, z wyjątkiem opłat za doręczenia. W pozostałych sprawach pobierane są normalne opłaty sądowe, przewidziane w przepisach tymczasowych o kosztach sądowych. Przepisy te ogłoszone są przy rozporządzeniu z dnia 25 kwietnia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 54, poz. 520). Nadto strona przegrywająca obowiązana jest zwrócić stronie wygrywającej poza kosztami sądowemi

wynagrodzenie za prowadzenie sprawy, którego wysokość ustala taksa wymieniona w przepisach tymczasowych z dnia 8 lutego 1919 r. o wynagrodzeniu adwokatów. (Dz. Pr. P. P. Nr. 15, poz. 203). Przepisy o kaucjach przy wnoszeniu środków prawnych do Sądu Najwyższego wymienione są w rozporządzeniu Prez. Rzpl. z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 380). Koszty sądowe w b. zaborze austrjackim unormowane są przez rozporządzenie z dnia 15 kwietnia 1915 r. (Dz. U. austr. Nr. 279), zmienione przez ustawy z dnia 12 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 562) oraz przez art. 73 ustawy o opłatach stemplowych z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570). Taksa adwokacka unormowana jest przez rozp. z dnia 9 grudnia 1919 r. (Dz. Praw P. P. Nr. 1, poz. 1), zmienione przez rozp. z dnia 5 maja 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 40 poz. 443).

W myśl ustępu 2 art. 34 dekretu pełnomocnictwo, upoważniające do zastępstwa w sprawie należącej w pierwszej instancji do sądu pracy, podlega opłacie w wysokości 1 złotego. Tejże opłacie podlegają odpisy pełnomocnictw, jednak wolne są od opłaty stemplowej pełnomocnictwo udzielone pracowniczemu związkowi zawodowemu lub jego funkcjonarjuszom, albo przez taki związek, upoważniające do zastępowania członków związku wobec sądu oraz pełnomocnictwo lub jego odpis w sprawie, w której wartość przedmiotu sporu nie przewyższa 100 zł.

Art. 35. W razie utworzenia sądu pracy sprawy, wszczęte przed innemi sądami w okręgu utworzonego sądu pracy przed dniem rozpoczęcia czynności przez sąd pracy, będą rozstrzygane przez sądy, które były dla spraw tych właściwe przed powyższym dniem.

Artykuł ten przewiduje, że sądy pracy z chwilą utworzenia nie będą przejmowały spraw, należących do ich właściwości, a wniesionych do sądów powszechnych przed dniem utworzenia sądów pracy.

Art. 36. Sądy przemysłowe, działające na podstawie ustawy z dnia 27 listopada 1896 r. o zaprowadzeniu sądów przemysłowych i o sądownictwie w sporach tyczących się pracy, nauki i najemnego w stosunkach przemysłowych (Dz. u. p. austr. Nr. 218), przekształcone będą na sądy pracy.

Termin i sposób reorganizacji tych sądów przemysłowych w myśl przepisów rozporządzenia niniejszego ustali Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej.

Do czasu tej reorganizacji wymienione w ust. 1 sądy przemysłowe orzekają w dotychczasowym składzie i trybie na podstawie dotychczasowych przepisów.

Zasady, zawarte w artykule 36, rozwinięte zostały w rozporządzeniu wykonawczem IV. Pojęcie „sposobu reorganizacji" zawarte w ust. 2 art. 36 obejmuje również jednorazowe upoważnienie dla Ministrów do wydania przepisów o trybie przekazywania spraw sądów przemysłowych sądom pracy. Upoważnienie to wykorzystane została w §§ 9—13 rozp. wyk. IV.

Art. 37. Po wejściu w życie prawa o ustroju sądów powszechnych z dnia 6 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 93) przez sądy powiatowe (pokoju), sądy okręgowe, sądy apelacyjne i Sąd Najwyższy, o których mowa w rozporządzeniu niniejszem, należy rozumieć sądy im odpowiadające według wy-

mienionego prawa o ustroju sądów powszechnych. Zarazem do administracji sądowej sądów pracy i nadzoru nad niemi (art. 14) będą miały odpowiednie zastosowanie przepisy powyższego prawa, dotyczące w tym zakresie sądów grodzkich, — a ławnicy zamiast przysięgi będą składali ślubowanie.

Z chwilą wejścia w życie prawa o sądach powszechnych, sądy powiatowe (pokoju) z mocy samego prawa zostają przekształcone na sądy grodzkie. Administracja sądów pracy i nadzór nad niemi opierać się będzie na zasadach, dotyczących sądów grodzkich, wymienionych w prawie o sądach powszechnych.

Art. 38. Wykonanie rozporządzenia niniejszego powierza się łącznie Ministrowi Sprawiedliwości i Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej oraz innym ministrom, każdemu w zakresie jego działania.

Minister Sprawiedliwości i Minister Pracy i Opieki Społecznej łącznie są głównymi wykonawcami dekretu. Oprócz nich zainteresowani są w wykonaniu ze względu na przemysł i handel Minister Przemysłu i Handlu, ze względu na rolnictwo — Minister Rolnictwa, ze względu na wydatki, związane z uruchomieniem i działalnością sądów pracy — Minister Skarbu, ze względu na dyzlokację sądów pracy — Minister Spraw Wewnętrznych.

Art 39. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie w trzy miesiące od dnia ogłoszenia i obowiązuje na obszarze sądów apelacyjnych warszawskiego, krakowskiego, lubelskiego, lwowskiego i wileńskiego oraz sądu okręgowego cieszyńskiego.

Dekret został ogłoszony w Dzienniku Ustaw z dnia 24 marca 1928 r. Nr. 38, poz. 350, wobec czego wszedł w życie w dniu 25 czerwca 1928 r., faktycznie jednak uruchomienie sądów pracy nastąpiło w dniu 15 stycznia 1929 r. Dekret obowiązuje w b. zaborach rosyjskim i austrjackim, w b. zaborze pruskim w dalszym ciągu obowiązują ustawy niemieckie o sądach przemysłowych z dnia 29 lipca 1900 r. i 30 czerwca 1901 r., oraz o sądach kupieckich z dnia 6 lipca 1904 r.

Art. 40. Z dniem wejścia w życia rozporządzenia niniejszego traci moc obowiązującą ustawa z dnia 27 listopada 1896 r. o zaprowadzeniu sądów przemysłowych i o sądownictwie w sporach tyczących się pracy, nauki i najemnego w stosunkach przemysłowych (Dz. u. p. austr. Nr. 218), z zastrzeżeniem przepisu art. 36, oraz wszelkie inne przepisy ustaw i rozporządzeń, tyczące się przedmiotów, przepisami niniejszego rozporządzenia uregulowane.

Z utworzeniem sądów pracy w poszczególnych okręgach tracą moc obowiązującą w tych okręgach przepisy ustawy z dnia 23 stycznia 1920 r. o rozszerzeniu działania przepisów ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi na zatargi zbiorowe między właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami domowymi (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 53), tudzież przepisy art. 4 ustawy z dnia 16 maja 1922 r. w przedmiocie powołania Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami domowymi (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 324), o ile temi przepisami przekazano komisjom rozjemczym rozpatrywanie sporów indywidualnych, wynikłych między właścicielami nieruchomości a do-

zorcami domowymi na tle niestosowania się do umów zbiorowych oraz do orzeczeń komisyj rozjemczych lub Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, regulujących zatargi zbiorowe. Spory indywidualne między właścicielami nieruchomości a dozorcami domowymi, wszczęte w komisjach rozjemczych przed utworzeniem w danych okręgach sądów pracy, winny być przez te komisje ukończone.

Ponadto w razie rozszerzenia właściwości sądów pracy na sprawy dotyczące gospodarstw rolnych i leśnych oraz przedsiębiorstw z niemi związanych (ust. 3 art. 1), ulegają uchyleniu art. 19 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. P. P. P. Nr. 65, poz. 394), tudzież przepisy art. 4 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. w przedmiocie uprawnień Ministra Pracy i Opieki Społecznej do powoływania Nadzwyczajnych Komisyj Rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 686), o ile temi przepisami przekazano komisjom rozjemczym rozpatrywanie sporów indywidualnych, wynikłych między pracodawcami a pracownikami rolnymi na tle niestosowania się do umów zbiorowych, oraz do orzeczeń komisyj rozjemczych lub Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, regulujących zatargi zbiorowe na tych obszarach, na których orzecznictwo sądów pracy, dotyczące spraw gospodarstw rolnych i leśnych oraz przedsiębiorstw z niemi związanych, będzie wprowadzone. Jednocześnie na tych obszarach spory indywidualne, należące dotąd do właściwości komisyj rozjemczych, w myśl art. 19 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r., przejdą do właściwości sądów pracy, względnie sądów powiatowych (pokoju), z zastrzeżeniem, że

sprawy, wszczęte uprzednio przed komisjami rozjemczemi, będą ukończone przez te komisje.

Wobec zastrzeżenia, zawartego w ustępie pierwszym art. 40 oraz przepisu ustępu 2 § 1 rozp. wyk. IV, ustawa z dnia 24 listopada 1896 r. o zaprowadzeniu sądów przemysłowych w b. zaborze austrjackim przestała obowiązywać w dniu 15 stycznia 1929 r. z wyjątkami wymienionemi w §§ 7, 10 i 11 rozporządzenia wykonawczego IV; pozatem przepisy dawnej ustawy się stosują, jeżeli ogólne zasady prawa nakazują zastosowanie przepisów dotychczasowych. W myśl ustępów 2 i 3 art. 40 sądy pracy w miarę ich powstawania przejmę sprawy indywidualnych zatargów, rozpatrywane dotychczas przez Komisję Rozjemczą do załatwiania zatargów pomiędzy właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami domowymi, w razie zaś rozszerzenia sądownictwa pracy na rolnictwo, przejmą również sprawy indywidualnych zatargów, załatwiane przez Komisje Rozjemcze Rolne.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI, MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ ORAZ MINISTRA PRZEMYSŁU I HANDLU

z dnia 30 listopada 1928 r.

w sprawie powoływania ławników i zastępców ławników sądów pracy i sądów okręgowych. (Rozp. wyk. I)

(Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 867)

Na podstawie ust. 4 art. 12, ust. 4 art. 31 oraz art. 38 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350) zarządza się co następuje:

§ 1

Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Pracy Opieki Społecznej oraz Ministrem Przemysłu i Handlu wzywają w drodze obwieszczenia, ogłoszonego w Monitorze Polskim, aby właściwe izby przemysłowo-handlowe, a do czasu ich utworzenia w okręgach poszczególnych sądów pracy, stowarzyszenia zawodowe pracodawców przemysłowo handlowych, oraz stowarzyszenia zawo-

dowe kategoryj pracowników, wymienionych w art 4 powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej, czynne w okręgu danego sądu pracy, tudzież zarządy przedsiębiorstw i instytucyj państwowych i samorządowych, czynnych w okręgu danego sądu pracy, a nienależących do stowarzyszeń zawodowych pracodawców, przedstawiły w oznaczonym terminie listy kandydatów na ławników i zastępców ławników sądu pracy i sądu okręgowego.

Wezwania powyższego dokonywa się po raz pierwszy niezwłocznie po ustanowieniu sądu pracy (ust. 1 i 2 art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o sądach pracy), a następnie co 2 lata co najmniej na 2 miesiące przed upływem okresu, na który byli powołani ławnicy w poszczególnym okręgu sądu pracy (ust. 1 art. 12 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o sądach pracy).

Procedura powoływania ławników i zastępców ławników wymaga dopełnienia szeregu formalności. Pierwszym aktem, który zapoczątkowuje to postępowanie jest obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości. Obwieszczenie to winno się ukazać bezwłocznie po ustanowieniu nowego sądu pracy, względnie na dwa miesiące przed końcem kadencji urzędowania ławników. Obwieszczenie zawiera wezwanie do organizacyj do składania list kandydatów.

Jednocześnie ustęp 1 tego §-u precyzuje, jakie organizacje mają prawo składania list kandydatów.

Listy kandydatów z grupy pracodawców mają w zasadzie składać izby przemysłowo-handlowe oraz zarządy przedsiębiorstw i instytucyj państwowych i samorządowych, nienależących do stowarzyszeń zawodowych pracodawców. Jedynie w razie braku w danym okręgu sądu pracy izby przemysłowo-handlowej listy ławników składają stowarzyszenia zawodowe pracodawców przemysłowo-handlowych.

Pojęcie stowarzyszeń zawodowych pracodawców przemysłowo-handlowych należy rozumieć rozszerzająco jako ogół organizacyj, reprezentujących pracodawców, których pracownicy będą podlegali sądownictwu pracy przed rozszerzeniem właściwości sądu pracy na rolnictwo. Będą więc miały prawo składania list organizacje pracodawców handlu, bankowości, ubezpieczeń, gór-

nictwa, transportu, a nawet właścicieli nieruchomości miejskich, gdyż sprawy dozorców domowych również podlegają sądownictwu pracy.

Z chwilą jednak powołania w okręgu sądu pracy izby przemysłowo-handlowej, prawo składania listy kandydatów przysługuje wyłącznie tej izbie i w zasadzie lista kandydatów przedstawiona przez tę izbę powinna zawierać reprezentację wszystkich grup pracodawców, zainteresowanych działalnością sądu pracy w danym okręgu.

Prawo składania list kandydatów z grupy pracowniczej przysługuje stowarzyszeniom zawodowym pracowniczym, których członkowie podlegają właściwości sądu pracy.

Zarówno organizacje pracodawców jak i pracownicze, aby posiadać prawo do złożenia list, muszą być czynne w okręgu danego sądu pracy.

§ 2

Wezwanie o przedstawienie list kandydatów winno obejmować:

1) liczbę stanowisk ławników i zastępców ławników danego sądu pracy i sądu okręgowego,
2) okrąg sądu pracy,
3) termin na złożenie list kandydatów,
4) wymogi, jakim mają odpowiadać kandydaci (art. 13 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o sądach pracy), oraz
5) skutki prawne uchylenia się stowarzyszeń zawodowych pracodawców i pracowników od przedstawienia w oznaczonym terminie kandydatów.

§ 3

Termin do przedstawienia list kandydatów nie może być krótszy niż 14 dni. Termin ten liczy się od daty ogłoszenia obwieszczenia w Monitorze Polskim.

§ 4

Listy kandydatów winny być sporządzone oddzielnie dla ławników i zastępców ławników sądów pracy, oddzielnie dla ławników sądu okręgowego i ich zastępców. Każda lista kandydatów winna obejmować potrójną liczbę osób w stosunku do liczby wolnych stanowisk ławników i ich zastępców.

Do list kandydatów winno być dołączone oświadczenie stowarzyszenia, instytucji lub przedsiębiorstwa, stwierdzające, że kandydaci odpowiadają wymogom przewidzianym w art. 13 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 22 marca 1928 r. o sądach pracy.

W razie przedstawienia na stanowisko ławnika lub jego zastępcy kandydata, będącego pracownikiem instytucji komunikacyjnej, winien być dołączony do listy kandydatów nadto dowód, stwierdzający zgodę władz przełożonych danej instytucji na objęcie przez kandydata stanowiska ławnika lub jego zastępcy.

Pragnąc jaknajbardziej uprościć tryb powoływania ławników, rozporządzenie przewiduje, że zamiast udawadniania przez każdego z ławników, że posiada on kwalifikacje, niezbędne dla objęcia tego stanowiska, składa się całą odpowiedzialność za osoby ławników na organizacje, które odpowiednie kandydatury wysuwają. Organizacja, która składa listy kandydatów, posiada zawsze większą możność sprawdzenia kwalifikacyj tych kandydatów od urzędu, który musiałby domagać się udowodnienia każdej okoliczności. Dzięki takiemu postawieniu kwestji, rozporządzenie uniknęło komplikowania procedury powoływania ławników przez urządzenie ewentualnych egzaminów dla nich i t. d.

Jednak w razie wątpliwości, czy dany kandydat posiada niezbędne kwalifikacje, Minister Pracy i Opieki Społecznej ma prawo wezwać organizacje w trybie §-u 6-go ustęp ostatni do złożenia dodatkowych wyjaśnień.

§ 5

Uprawnione do przedstawienia list kandydatów stowarzyszenia, przedsiębiorstwa i instytucje spo-

rządzają listy kandydatów w potrójnych egzemplarzach i składają je wraz z załącznikami (ust. 2 i 3 par. 4 oraz ust. 1 par. 6) Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej. Po upływie terminu na składanie list kandydatów (par. 3) Minister Pracy i Opieki Społecznej prześle po jednym egzemplarzu zgłoszonych list Ministrowi Sprawiedliwości oraz Ministrowi Przemysłu i Handlu.

§ 6

Przy składaniu list kandydatów Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej stowarzyszenia zawodowe pracodawców i pracowników, instytucje i przedsiębiorstwa państwowe i samorządowe, oprócz dołączenia danych wymienionych w ustępach 2 i 3 par. 4 niniejszego rozporządzenia, winny:

a) udowodnić swoje prawo do przedstawienia listy kandydatów, w szczególności stowarzyszenia zawodowe pracodawców i pracowników oraz zarządy przedsiębiorstw państwowych i samorządowych winny dołączyć zaświadczenie właściwego obwodowego inspektora pracy lub władzy powiatowej administracji ogólnej, że są czynne w okręgu sądu pracy, nadto stowarzyszenia zawodowe, że posiadają charakter stowarzyszenia zawodowego, a zarządy przedsiębiorstw, że nie należą do takich stowarzyszeń. Instytucje państwowe i samorządowe składają jedynie oświadczenie, że są czynne w okręgu sądu pracy oraz, że nie należą do stowarzyszeń zawodowych pracodawców,
b) podać — o ile chodzi o listy kandydatów z grupy pracodawców — dane orjentacyjne o liczbie pracowników zatrudnionych w o-

kręgu odnośnego sądu pracy przez ogół członków stowarzyszenia zawodowego pracodawców, względnie przez przedsiębiorstwa i instytucje państwowe i samorządowe, o ile zaś chodzi o listy kandydatów z grupy pracowników — liczbę pracowników zrzeszonych w stowarzyszeniu zawodowem pracowniczem i zatrudnionych w okręgu danego sądu pracy.

W razie wątpliwości Minister Pracy i Opieki Społecznej może w zakreślonym terminie, nie krótszym niż dni 7, licząc od dnia doręczenia wezwania, żądać uzupełnienia danych wymienionych w ust. 2 i 3 par. 4 oraz w punkcie a) paragrafu niniejszego pod rygorem, że niedotrzymanie terminu, względnie udzielenie niedostatecznych wyjaśnień pociągnie za sobą odrzucenie listy kandydatów danego stowarzyszenia.

1) Do list kandydatów stowarzyszenie zawodowe pracodawców powinno dołączyć:
   a) oświadczenie przewidziane w ust. 2 § 4 rozp. wyk. I,
   b) zaświadczenie powiatowej władzy administracji ogólnej, która dane stowarzyszenie rejestrowała, że stowarzyszenie to jest czynne w okręgu sądu pracy i że posiada charakter stowarzyszenia zawodowego,
   c) dane orjentacyjne o liczbie pracowników zatrudnionych w okręgu odnośnego sądu pracy przez ogół członków danego stowarzyszenia zawodowego pracodawców.
2) Izba przemysłowo-handlowa do list kandydatów może nic nie dołączać.
3) Instytucje państwowe i samorządowe dołączają do listy kandydatów:
   a) oświadczenie przewidziane w ust. 2 § 4 rozp. wyk. I,
   b) oświadczenie, że są czynne w okręgu sądu pracy oraz, że nie należą do stowarzyszeń zawodowych pracodawców,
   c) dane orjentacyjne o liczbie pracowników, zatrudnionych w okręgu odnośnego sądu pracy przez te instytucje.

4) Zarządy przedsiębiorstw państwowych i samorządowych dołączają do list kandydatów:
   a) oświadczenie przewidziane w ust. 2 § 4 rozp. wyk. I,
   b) zaświadczenie władzy powiatowej administracji ogólnej, że przedsiębiorstwo państwowe lub samorządowe jest czynne w okręgu danego sądu pracy i należy do stowarzyszenia zawodowego pracodawców,
   c) dane orjentacyjne o liczbie pracowników, zatrudnionych przez takie przedsiębiorstwo w okręgu sądu pracy.
5) Stowarzyszenie zawodowe pracownicze, składając listy kandydatów, dołącza do nich:
   a) oświadczenie przewidziane w ust. 2 § 4 rozp. wyk. I,
   b) zaświadczenie właściwego obwodowego inspektora pracy, jeżeli dane stowarzyszenie było zarejestrowane przez inspektora pracy, względnie powiatowej władzy administracji ogólnej, jeżeli stowarzyszenie było zarejestrowane przez władze administracyjne (na kresach wschodnich oraz w b. zaborze austrjackim) — stwierdzające, że jest ono czynne w okręgu sądu pracy, oraz, że posiada charakter stowarzyszenia zawodowego.

      Wobec brzmienia art. 1 dekretu z dn. 8 lutego 1919 r. o związkach zawodowych pracowniczych (Dz. Pr. P. P. Nr. 15, poz. 209), wszystkie związki zawodowe pracownicze zarejestrowane przez inspektorów pracy posiadają charakter stowarzyszeń zawodowych,
   c) liczbę pracowników, zrzeszonych w stowarzyszeniu zawodowem pracowniczem zatrudnionych w okręgu danego sądu pracy,
   d) w razie przedstawienia kandydata będącego pracownikiem instytucji komunikacyjnej — dowód przewidziany w ust. 3 § 4 rozp. wyk. I.

Należy odróżnić pojęcie „danych orjentacyjnych o liczbie pracowników", które mają składać organizacje pracodawców, od ścisłego pojęcia liczby pracowników, która ma być przedstawiona przez stowarzyszenia zawodowe pracownicze.

Minister Pracy i Opieki Społecznej w razie wątpliwoś i może żądać dodatkowych wyjaśnień, jeżeli dane dostarczone przez organizacje wydadzą mu się niewystarczające. W razie niedostarczenia tych danych w terminie zakreślonym, Minister Pracy może odrzucić wogóle listę danego stowarzyszenia. Jednak odrzucenie listy nie może nastąpić wskutek wadliwości danych liczbowych, przewidzianych w p. b. § 6.

Rozporządzenie nie ustala, czy każda instytucja lub przedsiębiorstwo państwowe lub samorządowe winny składać listy kandydatów osobno; nigdzie jednak niema zakazu blokowania list, względnie składania kilku list przez poszczególne organizacje lub instytucje o brzmieniu dosłownie identycznem.

§ 7

Na podstawie złożonych list kandydatów Minister Pracy i Opieki Społecznej oraz Minister Przemysłu i Handlu opracowują na zasadach wyrażonych w ust. 1 i 2 art. 12 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o sądach pracy wspólne wnioski co do powołania ławników i zastępców ławników sądu pracy oraz ławników i zastępców ławników sądu okręgowego i przedstawiają je Ministrowi Sprawiedliwości wraz z uzasadnieniem oraz wszystkiemi załączonemi do list kandydatów dokumentami.

Wnioski powyższe powinny być w ten sposób opracowane, aby przedstawieni do powołania ławnicy i ich zastępcy reprezentowali, o ile możności, wszystkie ważniejsze gałęzie pracy, istniejące w okręgu danego sądu pracy.

W razie ustanowienia kilku sądów pracy w okręgu jednego sądu okręgowego ławnicy i ich zastępcy dla sądu okręgowego winni być powołani w odpowiedniej części z każdego okręgu sądu pracy.

W razie ustanowienia sądu pracy w okręgu sądu okręgowego, w którym istnieje już jeden lub kilka sądów pracy, rozporządzenie ustanawiające dany sąd pracy określi, w jakiej stosunkowo liczbie mają być powołani ławnicy i ich zastępcy dla sądu okręgowego z okręgu nowego sądu pracy i kiedy to powołanie ma nastąpić.

§ 7 przewiduje sposób opracowania wniosków nominacyjnych. Główne zasady, na których winien się opierać podział

stanowisk ławników pomiędzy poszczególne organizacje zawarte są w ustępach 2 i 3 art. 12 dekretu; zasady te pośrednio wynikają z ustępów 1 i 2 art. 20 dekretu ,wreszcie mieszczą się w § 7 rozp. wyk. 1. W szczególności przy podziale stanowisk ławników należy mieć na względzie liczby pracowników zatrudnionych przez ogół członków stowarzyszeń zawodowych pracodawców i przez przedsiębiorstwa i instytucje państwowe i samorządowe, uprawnione do przedstawienia list kandydatów; odnośnie list przedstawianych przez organizacje pracownicze należy mieć na względzie liczby pracowników, zrzeszonych w stowarzyszeniach zawodowych pracowniczych. Zkolei dla rozpatrywania spraw pracowników umysłowych muszą być powołani ławnicy należący do kategorji przedstawicieli pracowników umysłowych. Rozporządzenie wykonawcze uzupełnia powyższe zasady, nakazując, aby przedstawieni do powołania ławnicy i ich zastępcy reprezentowali, o ile możności, wszystkie ważniejsze gałęzie pracy, istniejące w okręgu danego sądu pracy. Przepis ten znajduje uzupełnienie w przepisie ustępu 2 § 9, który przewiduje, że w razie nieistnienia w pewnej gałęzi pracy stowarzyszeń zawodowych pracodawców i pracowników, lub w razie uchylenia się tych stowarzyszeń od złożenia list, lub nawet w razie uchylenia się od przedstawienia list przez część stowarzyszeń zawodowych, istniejących w pewnej gałęzi pracy, Ministrowie powołują odpowiednie kategorje ławników i ich zastępców według własnego uznania.

§ 8

Minister Sprawiedliwości na podstawie wspólnych wniosków ministrów dokonywa powołania ławników i zastępców ławników oddzielnie dla sądów pracy, oddzielnie dla sądu okręgowego.

§ 9

W wypadkach, w których w myśl § 1 powołane są do przedstawiania list kandydatów stowarzyszenia zawodowe pracodawców lub pracowników, w razie uchylenia się stowarzyszeń zawodowych pracodawców lub pracowników, istniejących w okręgu danego sądu pracy, od przedstawienia kandyda-

tów w wyznaczonym terminie, lub też w razie nieistnienia w danym okręgu sądu pracy stowarzyszeń zawodowych pracodawców lub pracowników, Minister Sprawiedliwości na wspólny wniosek Ministra Pracy i Opieki Społecznej oraz Ministra Przemysłu i Handlu powołuje odpowiednie kategorje ławników i zastępców według własnego uznania.

Przepis powyższy ma odpowiednie zastosowanie w razie nieistnienia w pewnej gałęzi pracy stowarzyszeń zawodowych pracodawców i pracowników lub w razie uchylenia się tych stowarzyszeń w pewnej gałęzi pracy od przedstawienia list kandydatów w oznaczonym terminie lub w razie nieprzedstawienia listy kandydatów przez część stowarzyszeń zawodowych pracodawców lub pracowników istniejących w pewnej gałęzi pracy.

Izby przemysłowo-handlowe oraz stowarzyszenia i przedsiębiorstwa państwowe i samorządowe, będące ciałami prawa publicznego, nie mogą podlegać sankcji odrzucenia listy, w razie uchylenia się od przedstawiania list kandydatów. W tym wypadku bowiem Ministrom nie wolno zamianować ławników według własnego uznania, natomiast należy wezwać te organizacje do złożenia list, względnie zwrócić się do ich państwowych władz nadzorczych.

§ 10

W razie opróżnienia stanowisk ławników sądów pracy lub sądów okręgowych przed upływem okresu, na który zostali powołani, Minister Sprawiedliwości na wspólny wniosek Ministra Pracy i Opieki Społecznej oraz Ministra Przemysłu i Handlu powołuje na opróżnione stanowiska ławników z pośród zastępców ławników.

Rola zastępców ławników sądów pracy i sądów okręgowych jest podwójną: 1) zastępca ławnika bierze udział w posiedzeniach sądowych w razie niemożności wzięcia udziału w posiedzeniu przez ławnika wyznaczonego, przyczem na każde po-

siedzenie wyznacza się oprócz ławników także podwójną liczbę zastępców ławników (§ 1 rozp. wyk. II); 2) zastępca może być powołany na opróżnione stanowisko ławnika, jeżeli opróżnienie nastąpiło przed upływem okresu, na który ławnik został powołany.

§ 11

Minister sprawiedliwości o dokonaniu powołania ławników i ich zastępców zawiadamia zainteresowanych Ministrów i przesyła listy ławników prezesowi właściwego sądu okręgowego.

Ławnicy i ich zastępcy składają przysięgę, a po wejściu w życie prawa o ustroju sądów powszechnych z dnia 6 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 93) ślubowanie przed prezesem właściwego sądu okręgowego, względnie przed przewodniczącym danego sądu pracy przed rozpoczęciem pierwszego posiedzenia sądowego, w którem wezmę udział. Ławnicy powołani bezpośrednio ponownie nie składają ślubowania po raz wtóry.

§ 12

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI I MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 30 listopada 1928 r.

w sprawie wyznaczania ławników sądów pracy oraz ławników sądów okręgowych do udziału w posiedzeniach sądu pracy względnie sądu okręgowego (rozp. wyk. II)

(Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 868)

Na podstawie ustępu 5 art. 20, ustępu 4 art. 31 oraz art. 38 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350) zarządza się, co następuje:

I. Wyznaczanie ławników do udziału w posiedzeniach sądu pracy.

§ 1

Przewodniczący sądu pracy oznacza w spornych sprawach cywilnych zgóry na czas odpowiedni, niedłuższy niż trzymiesięczny, terminy posiedzeń sądu pracy dla poszczególnych i pokrewnych gałęzi pracy i ustanawia dla każdego posiedzenia imienny skład

kompletu sądzącego przy uwzględnieniu zasad ust. 1 i 2 art. 20 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o sądach pracy oraz przestrzegając w miarę możności równomiernej kolejności przy wyznaczaniu ławników do udziału w posiedzeniach. Do każdego posiedzenia należy wyznaczyć imiennie prócz ławników także podwójną liczbę zastępców ławników (lista kompletów posiedzeń).

Zastępca ławnika bierze udział w posiedzeniu w razie niemożności wzięcia udziału w posiedzeniu przez ławnika wyznaczonego (art. 19 rozp. Prez. Rzeczp. o sądach pracy oraz § 8 rozp. niniej.).

Przy ustanowieniu kolejnego następstwa należy o ile możności mieć wzgląd na rodzaj spraw spornych oraz na przewidzianą w przepisach prawnych konieczność terminowego rozpoznania spraw, tudzież na słuszne życzenia ławników. W tym celu przewodniczący może wezwać ławników, aby wskazali te dnie tygodnia lub miesiąca, w których udział w posiedzeniach sądu pracy byłby dla nich niemożebny lub połączony z trudnościami.

Kolejność udziału w posiedzeniach ławników, mieszkających poza siedzibą sądu pracy, należy wyznaczyć w taki sposób, aby nie byli zmuszeni zbyt często w jednym miesiącu udawać się do siedziby sądu pracy.

Lista kompletów posiedzeń powinna przewidywać datę posiedzenia, imienny skład kompletu sądzącego, nazwiska podwójnej liczby zastępców ławników oraz oznaczenie gałęzi pracy, których sprawy będą na posiedzeniu rozpatrywane.

Ustalenie listy kompletów posiedzeń wymaga uwzględnienia następujących okoliczności:

1) należy przestrzegać podziału posiedzeń na posiedzenia dla pracowników umysłowych i na posiedzenia dla robotników, względnie dla inych osób, podlegających właściwości sądu pracy;

2) należy uwzględniać w miarę możności równomierną kolejność przy wyznaczaniu ławników do udziału w posiedzeniach;

3) należy uwzględniać konieczność terminowego rozpoznania spraw, przewidzianą w przepisach prawnych, okoliczność ta jest szczególnie ważną, nakazuje bowiem, aby rozkład terminów posiedzeń dla poszczególnych gałęzi pracy nie przewidywał zbyt długich odstępów czasu pomiędzy temi posiedzeniami;

4) rozporządzenie nakazuje uwzględniać przy ustalaniu terminów posiedzeń „słuszne życzenia ławników";

5) rozporządzenie, pragnąc zaoszczędzić koszta przejazdu ławników, mieszkających poza siedzibą sądu pracy, nakazuje ustalać kolejność udziału w posiedzeniach tych ławników w ten sposób, aby nie zmuszać ich zbyt często w jednym miesiącu do przyjazdu do siedziby sądu pracy.

6) przy ustalaniu kolejności kompletów należy wreszcie wziąć pod uwagę przepis § 5 rozp. wyk. II, który zaleca oszczędne wyznaczanie ławników na posiedzenia, jeżeli w sądzie pracy istnieją spory w pewnej gałęzi w takiej ilości, że wyznaczone dnie posiedzeń będą prawdopodobnie całkowicie wypełnione takiemi sprawami.

§ 2

Od ustanowionej kolejności należy odstępować tylko wtedy:

1) gdy dodatkowo muszą odbyć się posiedzenia nadzwyczajne, w programie posiedzeń nieprzewidziane;

2) gdy jakaś rozprawa ma być prowadzona przed tym samym kompletem;

3) gdy rodzaj danej sprawy wymaga współdziałania ławników, należących do tej samej lub podobnej gałęzi pracy, co strony procesowe.

Konieczność terminowego rozpatrzenia sprawy wymagać może odstępstw od ustanowionej kolejności. Okoliczność ta jest przewidziana w p. 1 § 1 rozp. wyk. II.

Drugi wypadek, uprawniający do odstąpienia od listy kompletów, zachodzi wówczas, gdy rozprawa w jakiejś sprawie nie została ukończona, lub została odroczona na inny termin i koniecznem jest, aby w drugim terminie brał udział ten sam komplet, który rozpatrywał sprawy w terminie pierwszym.

§ 3

Jeżeli sąd pracy podzielony jest na kilka stałych oddziałów według pewnej gałęzi pracy lub według kategoryj zbliżonych do siebie gałęzi pracy, należy tworzyć komplety i wyznaczać na posiedzenia poszczególnych oddziałów ławników, reprezentujących dane lub zbliżone gałęzie pracy.

Przepis ust. ostatniego art. 20 dekretu został uzupełniony powyższym przepisem.

§ 4

Przy ogłaszaniu w myśl art. 27 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o sądach pracy dni i godzin, w których powód może bez wezwania stawić się wraz ze stroną pozwaną dla rozpoznania sprawy, winny być ogłoszone również nazwiska ławników, wyznaczonych na te dnie do udziału w posiedzeniach z podaniem ich zawodu i grupy, którą oni reprezentują, a jeżeli sąd pracy jest podzielony na kilka oddziałów, z wymienieniem również oddziału, w którym posiedzenia się odbędą.

Paragraf ten stanowi rozwinięcie artykułu 27 dekretu.

Ogłoszenie przewidziane w tym artykule powinno zawierać: a) wskazanie dni i godzin, w których powód może wraz z przeciwnikiem stawić się i prosić o natychmiastowe rozpatrzenie sprawy, b) nazwiska ławników, którzy w dniu tym będą zasiadać, c) oznaczenie zawodu i grupy, którą reprezentują, d) wskazanie oddziału sądu pracy, w którym odbędzie się posiedzenie, jeżeli sąd jest podzielony na kilka oddziałów.

§ 5

Jeżeli w sądzie pracy niepodzielonym na stałe oddziały istnieją spory w pewnej gałęzi pracy w ta-

kiej ilości, że wyznaczone dnie posiedzeń będą prawdopodobnie całkowicie wypełnione tego rodzaju sprawami, w takim razie przy ustanowieniu kolejnego udziału ławników należy to uwzględnić w ten sposób, aby na ławników przy tych posiedzeniach wyznaczeni byli imiennie tylko ławnicy, należący do tej lub zbliżonej gałęzi pracy.

§ 6

Listę kompletów posiedzeń (ust. 1 § 1) należy doręczyć co najmniej na 10 dni przed terminem pierwszego posiedzenia nią objętego wszystkim ławnikom, których współudział w posiedzeniach jest w niej zapowiedziany.

Doręczenie listy kompletów posiedzeń stanowi zarazem wezwanie dla tych ławników do przybycia w dnie, w liście tej oznaczone, na posiedzenie; osobnego zaproszenia się nie posyła.

§ 7

Ławników, których trzeba przybrać do udziału w posiedzeniu, nieprzewidzianem w liście kompletów posiedzeń, oraz zastępców ławników (ust. 2 § 1) winien przewodniczący sądu pracy zaprosić na to posiedzenie osobnem pismem.

W razie potrzeby można zapraszać telegraficznie lub telefonicznie.

§ 8

Jeżeli ławnik nie może przybyć lub wziąć udziału w danej sprawie (art. 19 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o sądach pracy), winien zawiadomić o tem niezwłocznie przewodniczącego

sądu pracy. Gdyby to była przeszkoda nieprzewidziana, winien niezwłocznie zawiadomić o tem przewodniczącego sądu pracy, ewentualnie telegraficznie lub telefonicznie.

§ 9

Każda lista kompletów oraz każde osobne zaproszenie ławnika, wystosowane w myśl § 7 rozporządzenia niniejszego, winno zawierać pouczenie, obejmujące treść § 8 rozporządzenia niniejszego oraz ustępów 1 i 2 art. 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o sądach pracy, a lista kompletów nadto treść ustępu 2 § 6 rozporządzenia niniejszego.

§ 10

Ławnik obowiązany jest o każdej zmianie mieszkania oraz o utracie charakteru reprezentanta tej grupy, z której był powołany, zawiadomić przewodniczącego sądu pracy w przeciągu trzech dni.

§ 11

Przepisy powyższe stosują się odpowiednio do zastępców ławników sądów pracy.

II. Wyznaczanie ławników sądu okręgowego do udziału w posiedzeniach tegoż sądu.

§ 12

Postanowienia §§ 1 do 3, oraz 5 do 11 rozporządzenia niniejszego mają odpowiednie zastosowanie przy wyznaczaniu ławników do udziału w posiedzeniach sądów okręgowych z następującemi odchyleniami:

1) listę kompletów posiedzeń dla sądu okręgowego ustanawia prezes tegoż sądu na pół roku kalendarzowego zgóry lub na okres krótszy, jeżeli po ustanowieniu sądu pracy czasokres do końca roku kalendarzowego jest krótszy niż pół roku;

2) w razie istnienia w okręgu sądu okręgowego kilku sądów pracy, ławników sądu okręgowego należy wyznaczać do udziału w posiedzeniach sądu okręgowego bez względu na to, z okręgu jakiego sądu pracy zostali oni powołani.

§ 13

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI ORAZ MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ W POROZUMIENIU Z MINISTREM SKARBU

z dnia 30 listopada 1928 r.

o djetach i kosztach przejazdu ławników i zastępców ławników sądów pracy i sądów okręgowych (rozp. wyk. III)

(Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 869)

Na podstawie art. 16, ust. 4 art. 31 i art. 38 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350) zarządza się co następuje:

§ 1

Djety ławników sądów pracy i sądów okręgowych oraz ich zastępców wynoszą w razie udowodnionej utraty zarobku 12 złotych za każde posiedzenie, na które ławnik lub jego zastępca przybył do sądu na podstawie wezwania przewodniczącego (prezesa) sądu.

§ 2

Zamiejscowi ławnicy i ich zastępcy otrzymują oprócz djet zwrot kosztów przejazdu do sądu i zpowrotem najtańszym środkiem przewozowym. Przy przejazdach kolejowych zwrot tychże kosztów nie może przekraczać kosztu przejazdu drugą klasą.

O przyznaniu djet i kosztów przejazdu rozstrzyga przewodniczący (prezes) tego sądu, przy którym ławnik względnie jego zastępca są ustanowieni.

§ 3

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI I MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 4 grudnia 1928 r.

wydane w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu — w sprawie przekształcenia sądów przemysłowych w Bielsku, Krakowie i Lwowie na sądy pracy oraz zmiany granic okręgów niektórych z tych sądów (rozp. wyk. IV)

(Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 870)

Na podstawie ustępu 3 art. 2 oraz art. 36 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 22 marca 1928 r. o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350) zarządza się, co następuje:

I. Postanowienia organizacyjne

§ 1

Sądy przemysłowe w Bielsku, Krakowie i Lwowie, działające na podstawie ustawy z dnia 27 listopada 1896 r. o zaprowadzeniu sądów przemysłowych i o sądownictwie w sporach tyczących się pracy, nauki i najemnego w stosunkach przemysło-

wych (Nr. 218 austr. Dz. U. P.) z dniem 15 stycznia 1929 r. stają się sądami pracy o ustroju przewidzianym w rozporządzeniu Prezydenta Rzplitej z dnia 22 marca 1928 r. o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350).

O ile rozporządzenie niniejsze nie stanowi inaczej, z dniem 1 stycznia 1929 r. przestają odnośnie do powyższych sądów przemysłowych, jak również odnośnie do ich sądów odwoławczych, obowiązywać postanowienia ustawy z dnia 27 listopada 1896 r. o zaprowadzeniu sądów przemysłowych i o sądownictwie w sporach tyczących się pracy, nauki i najemnego w stosunkach przemysłowych (Nr. 218 austr. Dz. U. P.) oraz postanowienia rozporządzeń wykonawczych, wydanych na jej podstawie.

Stosowanie zasady ust. 2 § 1 rozp. wyk. IV wymagać będzie następujących odstępstw:

a) w myśl § 7 rozp. wyk. IV wydatkowanie kosztów rzeczowych, związanych z utrzymaniem sądów pracy odbywać się będzie do dnia 1 kwietnia 1929 r. na zasadach dotychczasowych;

b) w myśl § 10 sprawy, wszczęte przed dniem 15 stycznia 1929 r. w trybie §§35 i 36 ustawy z dnia 27 listopada 1896 r. przed sądami przemysłowemi, będą rozpatrywane aż do ich ukończenia przez sądy pracy w trybie dotychczasowym;

c) w myśl § 11 rozp. wyk. IV po 15 stycznia zachowany został dotychczasowy termin wnoszenia odwołań i rekursów od wyroków sądów przemysłowych, zapadłych przezd dniem 15 stycznia 1929 r.;

d) zachowanie dotychczasowych przepisów w okresie przejściowym ma miejsce pozatem w wypadku, kiedy ogólne zasady prawne o kolizjach norm w czasie przewidują stosowanie przepisów dotychczasowych .

§ 2

Z dniem przekształcenia wymienione w § 1 sądy przemysłowe zmieniają swoją nazwę na „sądy pracy". Zmiana ta winna być uwzględniona w pieczęci sądu, napisach, pismach oraz we wszystkich orzeczeniach, wydanych po dniu 15 stycznia 1929 r.

§ 3

Właściwość miejscowa poszczególnych sądów pracy, powstałych z sądów przemysłowych, obejmuje następujące obszary:

1) Sądu pracy w Bielsku — obszary gmin Bielska, Starego Bielska, Aleksanrowic, Komorowic Niemieckich, Kamienicy, Wapienicy, Jasienicy, Dziedzic, Czechowic, Jaworza i Chybia.

2) Sądu pracy w Krakowie — okręgi sądów grodzkich w Krakowie.

3) Sądu pracy we Lwowie — okręgi sądów grodzkich we Lwowie oraz obszar gminy miasta Winniki.

Właściwemi sądami odwoławczemi dla tych sądów są sądy okręgowe, w których okręgu położone są odnośne sądy pracy.

§ 4

Ustala się liczbę ławników i ich zastępców dla sądów pracy, przekształconych z sądów przemysłowych i odnośnych sądów okręgowych w sposób następujący:

a) dla sądów pracy w Bielsku — liczbę ławników na 52, zastępców ławników na 104;

b) dla sądów pracy w Krakowie i Lwowie — po 124 ławników, a po 248 zastępców ławników;

c) dla sądu okręgowego w Cieszynie — liczbę ławników na 32, zastępców ławników na 64;

d) dla sądów okręgowycch w Krakowie i Lwowie po 56 ławników, a po 112 zastępców ławników.

§ 5

Istniejące przy dotychczasowych sądach przemysłowych oddziały powołane w myśl § 21 ustawy

z dnia 27 listopada 1896 r. do rozstrzygania sporów pomiędzy trudniącymi się handlem a ich pracownikami, zostają przekształcone na oddziały sądów pracy do spraw pracowników umysłowych.

§ 6

Dotychczasowi przewodniczący sądów przemysłowych oraz ich zastępcy zostają z mocy rozporządzenia niniejszego powołani na przewodniczących względnie zastępców przewodniczących w odpowiednich sądach pracy.

§ 7

Postanowienie §6 ustawy z dnia 27 listopada 1896 r. (Nr. 218 austr. Dz. U. P.) zachowuje moc obowiązującą do dnia 1-go kwietnia 1929 r., poczem koszty rzeczowe utrzymania sądów pracy przejmie zgodnie z art. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o sądach pracy Skarb Państwa.

§ 8

Poczynając od dnia 15 stycznia 1929 r., wynagrodzenie przewodniczących sądów pracy, powstałych z sądów przemysłowych, i zastępców przewodniczących oraz djety ławników i ich zastępców będą ustalane i wypłacane na zasadach, przewidzianych w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej o sądach pracy i rozporządzeniu wykonawczem z dnia 30 listopada 1928 r. o djetach i kosztach przejazdu ławników i zastępców ławników sądu pracy i sądów okręgowych (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 869).

II. Postanowienia przejściowe

§ 9

Spory, wszczęte przed dniem 15 stycznia 1929 r. przed sądami przemysłowemi na podstawie ustawy z dnia 27 listopada 1896 r. (Nr. 218 austr. Dz. U. P.), będą rozpatrywane od chwili przekształcenia tych sądów na sądy pracy, według postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o sądach pracy.

§ 10

Sprawy z §§ 35 i 36 ustawy z 27 listopada 1896 r. (Nr. 218 austr. Dz. U. P.), wszczęte przed 15 stycznia 1929 r. przed sądami przemysłowemi, będą rozpatrywane aż do ich ukończenia przez sądy pracy w trybie przewidzianym w tejże ustawie.

§ 11

Odwołania i rekursy przeciwko orzeczeniom, zapadłym w sądach przemysłowych przed 15 stycznia 1929 r., należy wnosić w terminie, przewidzianym w dotychczasowych przepisach.

§ 12

Spory, należące obecnie do właścicieli sądów pracy, wszczęte przed 15 stycznia 1929 r. przed sądami powszechnemi lub komisjami rozjemczemi (art. 40 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o sądach pracy), będą rozpatrywane przez te same sądy powiatowe, względnie komisje rozjemcze, które były dla spraw tych właściwe przed powyż-

szym dniem. Środki prawne od orzeczeń sądowych będą rozpatrywane przez sądy, właściwe według dotychczasowych przepisów.

§ 13

Sprawy karne należące w myśl art. 7 i 9 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o sądach pracy do właściwości sądów pracy, wszczęte przed dniem 15 stycznia 1929 r. przed sądami powszechnemi w okręgu sądu pracy, powstałego z sądu przemysłowego, będą rozstrzygane przez sądy, które były dla tych spraw właściwe przed powyższym dniem.

III. Postanowienia końcowe

§ 14

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI ORAZ MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ W POROZUMIENIU Z MINISTRAMI: SPRAW WEWNĘTRZNYCH, SKARBU, ROLNICTWA ORAZ PRZEMYSŁU I HANDLU

z dnia 5 grudnia 1928 r.

o ustanowieniu sądów pracy w m. st. Warszawie

(Dz. U. R. P. Nr. 98 poz. 871)

Na podstawie ust. 1 i 2 art. 1, ust. 1 art. 2 i ust. 1 art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350) zarządza się co następuje:

§ 1

Ustanawia się w okręgu sądu okręgowego w Warszawie dwa sądy pracy: „Sąd pracy Warszawa—Północ": oraz „Sąd pracy Warszawa—Południe".

Sądy pracy w Warszawie rozpoczną swoje czynności z dniem 15 stycznia 1929 r.

§ 2

Okrąg sądu pracy Warszawa - Północ obejmuje okrąg starostwa grodzkiego Warszawa - Północ oraz okręgi komisarjatów policji państwowej XIV, XVIII, XXIV i XXV.

Okrąg sądu pracy Warszawa - Południe obejmuje okrąg starostwa grodzkiego Warszawa - Południe oraz okręgi Komisarjatów policji państwowej XV i XVII.

§ 3

Liczbę ławników każdego z sądów pracy w Warszawie określa się na 75 z każdej grupy pracodawców i pracowników, razem w każdym sądzie na 150, liczbę zaś zastępców w każdym sądzie z każdej z tych grup na 150, razem w każdym sądzie na 300.

§ 4

Liczbę ławników sądu okręgowego w Warszawie, powoływanych z okręgów obu sądów pracy w Warszawie określa się na 35 z każdej grupy pracodawców i pracowników, razem na 70, liczbę zastępców na 70 z każdej z tych grup, razem na 140.

§ 5

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI ORAZ MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ W POROZUMIENIU Z MINISTRAMI: SPRAW WEWNĘTRZNYCH, SKARBU, ROLNICTWA ORAZ PRZEMYSŁU I HANDLU

z dnia 5 grudnia 1928 r.

o ustanowieniu sądu pracy w Białej

(Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 872)

Na podstawie ust. 1 i 2 art. 1, ust. 1 art. 2 i ust. 1 art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350) zarządza się co następuje:

§ 1

Ustanawia się w okręgu sądu okręgowego w Wadowicach „Sąd pracy w Białej".

Sąd pracy w Białej rozpocznie swoje czynności z dniem 15 stycznia 1928 r.

§ 2

Okrąg sądu pracy w Białej obejmuje okrąg sądu grodzkiego w Białej.

§ 3

Liczbę ławników sądu pracy w Białej określa się na 26 z każdej grupy pracodawców i pracowników, razem na 52, liczbę zaś zastępców na 52 z każdej z tych grup, razem na 104.

§ 4

Liczbę ławników sądu okręgowego w Wadowicach, powoływanych z okręgu sądu pracy w Białej, określa się na 35 z każdej grupy pracodawców i pracowników, razem na 70, liczbę zaś zastępców na 70 z każdej z tych grup, razem na 140.

§ 5

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI ORAZ MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ W POROZUMIENIU Z MINISTRAMI: SPRAW WEWNĘTRZNYCH, SKARBU, ROLNICTWA ORAZ PRZEMYSŁU I HANDLU

z dnia 5 grudnia 1928 r.

o ustanowieniu sądu pracy w Białymstoku

(Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 873)

Na podstawie ust. 1 i 2 art. 1, ust. 1 art. 2 i ust. 1 art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350) postanawia się co następuje:

§ 1

Ustanawia się w okręgu sądu okręgowego w Białymstoku „Sąd pracy w Białymstoku".

Sąd pracy w Białymstoku rozpocznie swoje czynności z dniem 15 stycznia 1929 r.

§ 2

Okrąg sądu pracy w Białymstoku obejmuje okrąg sądu grodzkiego w Białymstoku.

§ 3

Liczbę ławników sądu pracy w Białymstoku określa się na 45 z każdej grupy pracodawców i pracowników, razem na 90, liczbę zaś zastępców na 90 z każdej z tych grup, razem na 180.

§ 4

Liczbę ławników sądu okręgowego w Białymstoku, powałynch z okręgu sądu pracy w Białymstoku, określa się na 20 z każdej grupy pracodawców i pracowników, razem na 40, liczbę zaś zastępców na 40 z każdej z tych grup, razem na 80.

§ 5

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI ORAZ MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ W POROZUMIENIU Z MINISTRAMI: SPRAW WEWNĘTRZNYCH, SKARBU, ROLNICTWA ORAZ PRZEMYSŁU I HANDLU

z dnia 5 grudnia 1928 r.

o ustanowieniu sądu pracy w Drohobyczu

(Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 874)

Na podstawie ust. 1 i 2 art. 1, ust. 1 art. 2 i ust. 1 art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350) zarządza co następuje:

§ 1

Ustanawia się w okręgu sądu okręgowego w Samborze „Sąd pracy w Drohobyczu".

Sąd pracy w Drohobyczu rozpocznie swoje czynności z dniem 15 stycznia 1929 r.

§ 2

Okrąg sądu pracy w Drohobyczu obejmuje okręgi gmin Drohobycz, Bania Kotowska, Borysław, Hubicze, Mraźnica, Schodnica, Stebnik i Tustanowice.

§ 3

Liczba ławników sądu pracy w Drohobyczu określa się na 26 od każdej grupy pracodawców i pracowników, razem na 52, liczbę zaś zastępców na 52 od każdej z tych grup, razem na 104.

§ 4

Liczbę ławników sądu okręgowego w Samborze, powoływanych z okręgu sądu pracy w Drohobyczu, określa się na 16, liczbę zaś zastępców na 32 z każdej z tych grup, razem na 64.

§ 5

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI ORAZ MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ W POROZUMIENIU Z MINISTRAMI: SPRAW WEWNĘTRZNYCH, SKARBU, ROLNICTWA ORAZ PRZEMYSŁU I HANDLU

z dnia 5 grudnia 1928 r.

o ustanowieniu sądu pracy w Łodzi.

(Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 875)

Na podstawie ust. 1 i 2 art. 1, ust. 1 art. 2 i ust. 1 art. 3 rozporządzenia Prezydena Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o sądach pracy (Dz. U, R. P. Nr. 37, poz. 350) zarządza się co następuje:

§ 1.

Ustanawia się w okręgu sądu okręgowego w Łodzi „Sąd pracy w Łodzi".

Sąd pracy w Łodzi rozpocznie swoje czynności z dn. 15 stycznia 1929 r.

§ 2.

Okrąg sądu pracy w Łodzi obejmuje okręgi sądów grodzkich w Łodzi oraz w Zgierzu.

§ 3

Liczbę ławników sądu pracy określa się na 75 z każdej grupy pracodawców i pracowników, razem na 150, liczbę zaś zastępców na 150 z każdej z tych grup, razem na 300.

§ 4

Liczbę ławników sądu okręgowego w Łodzi, powołanych z okręgu sądu pracy w Łodzi określa się na 35, z każdej grupy pracodawców i pracowników, razem na 70, liczbę zaś zastępców na 70 z każdej z tych grup, razem na 140.

§ 5

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI ORAZ MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ W POROZUMIENIU Z MINISTRAMI: SPRAW WEWNĘTRZNYCH, SKARBU, ROLNICTWA ORAZ PRZEMYSŁU I HANDLU

z dnia 5 grudnia 1928 r.

o ustanowieniu sądów pracy w Sosnowcu i w Dąbrowie Górniczej

(Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 876)

Na podstawie ust. 1 i 2 art. 1, ust. 1 art. 2 i ust. 1 art. 3 rozporządzenia Prezydena Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350) zarządza się co następuje:

§ 1

Ustanawia się w okręgu sądu okręgowego w Sosnowcu dwa sądy pracy: „Sąd pracy w Sosnowcu" oraz „Sąd pracy w Dąbrowie Górniczej".

Sąd pracy w Sosnowcu i w Dąbrowie Górniczej rozpoczną swoje czynności z dniem 15 stycznia 1929 r.

§ 2

Okrąg sądu pracy w Sosnowcu obejmuje okręgi sądów grodzkich w Sosnowcu i w Czeladzi.

Okrąg Sądu Pracy w Dąbrowie Górniczej obejmuje okręgi sądów grodzkich w Dąbrowie Górniczej i w Będzinie.

§ 3

Liczbę ławników sądu pracy w Sosnowcu określa się na 62 z każdej grupy pracodawców i pracowników, razem na 124, liczbę zaś zastępców ławników na 124 z każdej z tych grup, razem na 248.

Liczbę ławników sądu pracy w Dąbrowie Górniczej określa się na 45 z każdej grupy pracodawców i pracowników, razem na 90, liczbę zaś zastępców ławników na 90 z każdej z tych grup, razem na 180.

§ 4

Liczbę ławników sądu okręgowego w Sosnowcu, powołanych z okręgów obu sądów pracy w Sosnowcu i w Dąbrowie Górniczej określa się na 35 z każdej grupy pracodawców i pracowników, razem na 70, oraz liczbę zastępców na 70 z każdej z tych grup, razem na 140. Z liczby powyższej z okręgu sądu pracy w Sosnowcu powołuje się 40 ławników i 80 zastępców, z okręgu zaś sądu pracy w Dąbrowie Górniczej 30 ławników oraz 60 zastępców.

§ 5

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI ORAZ MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ W POROZUMIENIU Z MINISTRAMI: SPRAW WEWNĘTRZNYCH, SKARBU, ROLNICTWA ORAZ PRZEMYSŁU I HANDLU

z dnia 5 grudnia 1928 r.

o ustanowieniu sądu pracy w Wilnie

(Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 877)

Na podstawie ust. 1 i 2 art. 1, ust. 1 art. 2 i ust. 1 art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o sądach pracy (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 350) zarządza się co następuje:

§ 1

Ustanawia się w okręgu sądu okręgowego w Wilnie „Sąd pracy w Wilnie".

Sąd pracy w Wilnie rozpocznie swoje czynności z dniem 15 stycznia 1929 r.

§ 2

Okrąg sądu pracy w Wilnie obejmuje obszar miasta Wilna oraz gmin: Nowa Wilejka, Rzesza i Mickuny.

§ 3

Liczbę ławników sądu pracy w Wilnie określa się na 26 z każdej grupy pracodawców i pracowników, razem na 52, liczbę zaś zastępców na 52 z każdej z tych grup, razem na 104.

§ 4

Liczbę ławników sądu okręgowego w Wilnie, powoływanych z okręgu sądu pracy w Wilnie określa się na 16 z każdej grupy pracodawców i pracowników, razem na 32, liczbę zaś zastępców na 32 z każdej z tych grup, razem na 64.

§ 5

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

SKOROWIDZ

Liczba arabska przed literą oznacza artykuł, względnie paragraf.

Litera D — dekret, czyli rozporządzenie prezydenta z dn. 22/III 1925 r. o sądach pracy.

Litera R — rozporządzenie wykonawcze.

Litra U — rozporządzenie o ustanowieniu sądów pracy.

Cyfra rzymska po literach R i U — oznacza kolejną liczbę rozporządzeń wykonawczych i rozporządzeń o powoływaniu sądów pracy.

R I — oznacza rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości, Ministra Pracy i Opieki Społecznej oraz Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 30 listopada 1928 r. w sprawie powoływania ławników i zastępców ławników sądów pracy i sądów okręgowych.

R II — rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości i Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 30 listopada 1928 r. w sprawie wyznaczania ławników sądu pracy oraz ławników sądów okręgowych do udziału w posiedzeniach sądu pracy względnie sądu okręgowego.

R III — rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dnia 30 listopada o djetach i kosztach przejazdu ławników i zastępców ławników sądów pracy i sądów okręgowych.

R IV — rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości i Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 4 grudnia 1928 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu — w sprawie przekształcenia sądów przemysłowych w Bielsku, Krako-

wie i Lwowie na sądy pracy oraz zmiany granic okręgów niektórych z tych sądów.

U I — rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu z dnia 5 grudnia 1928 r. o ustanowieniu sądów pracy w m. st. Warszawie.

U II — rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu z dnia 5 grudnia 1928 r. o ustanowieniu sądu pracy w Białej.

U III — rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu z dnia 5 grudnia 1928 r. o ustanowieniu sądu pracy w Białymstoku.

U IV — rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu z dnia 5 grudnia 1928 r. o ustanowieniu sądu pracy w Drohobyczu.

U V — rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu z dnia 5 grudnia 1928 r. o ustanowieniu sądu pracy w Łodzi.

U VI — rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu z dnia 5 grudnia 1928 r. o ustanowieniu sądów pracy w Sosnowcu i w Dąbrowie Górniczej.

U VII — rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa oraz Przemysłu i Handlu z dnia 5 grudnia 1928 r. o ustanowieniu sądu pracy w Wilnie.

A	B
Administracja sądowa 14 D Administracja sądowa sądów pracy 14 D, 37 D Adwokat 26 D 31 D	Bezpieczeństwo pracy 7 D Biegły 29 D Brat 26 D

C

Chałupnik 4 D
Charakter handlowy 1 D 4 D 5 D
Charakter przemysłowy 1 D 4 D 5 D
Czasokres 12 R II
Czas pracy 7 D
Członek sądu pracy 15 D 19 D
Członek stowarzyszenia zawodowego pracodawców 12 D 6 R I

D

Data ogłoszenia 3 R I
Data wpłynięcia odwołania do sądu 31 D
Decyzja przewodniczącego sądu pracy 31 D
Decyzja sądu 33 D
Decyzja sądu okręgowego 18 D
Decyzja sądu pracy 25 D 31 D
Djety 16 D 1 R III 2 R III 8 R IV
Doręczenie wezwania 6 R I
Dozorca domowy 4 D 23 D 40 D
Druga klasa 2 R III
Duchowny 13 D
Dzieci pełnoletnie 26 D
Dzień doręczenia nakazu wykonawczego 31 D
Dzień doręczenia odpisu wyroku 31 D
Dzień doręczenia wezwania 28 D
Dzień ogłoszenia 39 D, 12 R I, 3 R II, 3 R III, 14 R IV, 5 U I, 5 U II, 5 U III, 5 U IV, 5 U V, 5 U VI, 5 U VII.
Dzień ogłoszenia wyroku 31 D
Dzień rozpoczęcia czynności 35 D
Dzień wejścia w życie 40 D

E

Egzekucja 33 D

F

Funkcjonarjusz 26 D
Funkcjonarjusz niższy 11 D
Funkcjonarjusz państwowy 13 D

G

Gałąź pracy 4 D, 7 R I, 9 R I
Gałąź pracy najemnej 20 D
Gospodarstwo leśne 1 D, 4 D, 5 D, 20 D, 40 D
Gospodarstwo rolne 1 D, 4 D, 5 D, 20 D, 40 D
Grupa pracodawców 11 D, 12 D, 20 D, R R I, 3 U I, 4 U I, 3 U II, 4 U II, 3 U III, 4 U III, 3 U IV, 4 U IV, 3 U V, 4 U V, 3 U VI, 4 U VI, 3 U VII, 4 U VII
Grupa pracowników 11 D, 13 D, 20 D, 6 R I, 3 U I, 4 U I, 3 U II, 4 U II, 3 U III, 4 U III, 3 U IV, 4 U IV, 3 U V, 4 U V, 3 U VI, 4 U VI, 3 U VII, 4 U VII
Grupa reprezentacyjna 4 R II
Grzywna 17 D

H

Higjena pracy 7 D

I

Inspektor pracy 7 D, 9 D
Instancja druga 33 D
Instancja pierwsza 7 D. 9 D
Instytucja komunikacyjna 13 D, 4 R I
Instytucja państwowa 4 D 12 D, 13 D

Instytucja rozjemcza 4 D, 6 D
Instytucja samorządowa 12 D, 6 R I
Izba przemysłowo - handlowa 12 D, 1 R I
Izba rolnicza 12 D

J

Jawne pogwałcenie prawa 13 D
Język polski 13 D

K

Kadencja 13 D
Kandydat 13 D, 2 R I, 9 R I
Kara aresztu zastępczego 17 D
Kara łączna 8 D
Kara porządkowa 17 D, 18 D
Kara regulaminowa 6 D
Kara umowna 6 D
Kasa emerytalna 6 D
Kasa zapomogowa 6 D
Kaucja 7 D
Kolejne następstwo 1 R II
Kolejne następstwo ławników 1 R II
Komisja rozjemcza 40 D, 12 R IV
Kompetencja sądu pracy 1 D, 4 D, 22 D, 23 D, 25 D, 30 D, 40 D, 3 R IV
Komplet sądzący 1 R II
Koszt przejazdu 16 D, 2 R III, 8 R IV
Koszta rzeczowe 7 R IV
Koszta sądowe 17 D
Koszta utrzymania sądu pracy 10 D
Książeczka obrachunkowa 6 D
Książeczka służbowa 6 D

L

Liczba ławników 4 K IV
Liczba zastępców ławników 1 R II, 4 K IV
Lista kandydatów 12 D, 1 R I, 2 R I, 3 R I, 4 R I, 5 R I, 6 R I, 7 R I, 9 R I
Lista kompletów posiedzeń 1 R II, 5 R II, 7 R II
Lista kompletów posiedzeń dla sądu okręgowego 12 R II
Lista ławników 11 R I

Ł

Ławnik 12 D, 13 D, 14 D, 16 D, 17 D, 18 D, 20 D, 29 D, 30 D, 31 D, 37 D, 7 R I, 9 R I, 10 R I, 11 R I, 1 R II, 2 R II, 4 R II, 5 R II, 6 R II, 7 R II, 8 R II, 9 R II, 10 R II, 12 R II, 1 R III, 8 R IV
Ławnik sądu okręgowego 1 R I, 2 R I, 4 R I, 7 R I, 8 R I, 10 R I, 12 R II, 1 R III, 4 R IV, 8 R IV, 4 U I, 4 U II, 4 U III, 4 U IV, 4 U V, 4 VI, 4 U VII
Ławnik sądu pracy 11 D, 12 D, 13 D, 18 D, 1 R I, 2 R I, 4 R I, 7 R I, 8 R I, 10 R I, 1 R III, 4 R IV, 8 R IV, 3 U I, 3 U II, 3 U III, 3 U IV, 3 U V, 3 U VI, 3 U VII
Ławnik zamiejscowy 16 D, 2 R III

M

Małżonkowie 20 D
Miejsce zamieszkania 15 D, 28 D
Miejsce zamieszkania pozwanego 28 D
Minister 38 D, 8 R I, 11 R I.
Minister Pracy i Opieki Społecznej 1 D, 2 D, 12 D, 36 D, 38 D, 1 R I, 5 R I, 6 R I, 7 R I, 9 R I, 10 R I

Minister Przemysłu i Handlu 2 D, 12 D, 1 R I, 5 R I, 7 R I, 9 R I, 10 R I
Minister Rolnictwa 1 D, 2 D, 12 D
Minister Skarbu 2 D, 16 D
Minister Sprawiedliwości 1 D, 2 D, 11 D, 12 D, 13 D, 36 D, 38 D, 1 R I, 5 R I, 7 R I, 8 R I, 9 R I, 10 R I, 11 R I
Minister Spraw Wewnętrznych 2 D
Moc obowiązująca 40 D, 7 R IV
Monitor Polski 1 R I, 3 R I

N

Naczelnik sądu powiatowego 11 D
Nadzór nad administracją sądową sądów pracy 14 D, 37 D
Nadzwyczajna komisja rozjemcza 40 D
Nakaz inspektora pracy 9 D
Nakaz wykonawczy 31 D
Napis 2 R IV
Naruszenie obowiązków urzędowych 18 D
Nauczyciel kontraktowy 5 D
Nauka zawodowa 1 D
Nieruchomość miejska 40 D
Nieściągalność kary porządkowej 17 D
Niewłaściwa wykładnia prawa 30 D

O

Objęcie urzędów 13 D
Obowiązek urzędowy 17 D
Obszar gminny 3 D
Obszar gminy Aleksandrowic 3 R IV
Obszar gminy Bielska 3 R IV
Obszar gminy Chybia 3 R IV
Obszar gminy Czechowic 3 R IV
Obszar gminy Dziedzic 3 R IV
Obszar gminy Jasienicy 3 R IV
Obszar gminy Jaworza 3 R IV
Obszar gminy Kamienicy 3 R IV
Obszar gminy Komorowic Niemieckich 3 R IV
Obszar gminy miasta Winniki 3 R IV
Obszar gminy Mickuny 2 U VII
Obszar gminy Nowej Wilejki 2 U VII
Obszar gminy Rzesza 2 U VII
Obszar gminy Starego Bielska 3 R IV
Obszar gminy Wapienicy 3 R IV
Obszar miasta Wilna 2 U VII
Obszar sądu powiatowego (pokoju) 11 D
Obwieszczenie 1 R I, 3 R I
Obwodowy inspektor pracy 6 R I
Obywatelstwo polskie 13 D
Ochrona pracy najemnej 1 D
Odchylenie 12 R II
Oddział sądu pracy 20 D, 3 R II, 4 R II
Oddział sądów przemysłowych 5 R IV
Odroczenie wykonania 33 D
Odwołanie 26 D, 30 D, 33 D, 11 R IV
Odwołanie od wyroku sądu powiatowego (pokoju) 31 D
Oficjalista 20 D.
Okrąg 40 D.
Okrąg gminy Bania Kotowska 2 U IV
Okrąg gminy Berysław 2 U IV
Okrąg gminy Drohobycz 2 U IV
Okrąg gminy Chubice 2 U IV

Okrąg gminy Mrażnica 2 U IV
Okrąg gminy Stebnik 2 U IV
Okrąg gminy Tustanowice 2 U IV
Okrąg komisarjatu XIV policji państwowej 2 U I
Okrąg komisarjatu XV policji państwowej 2 U I
Okrąg komisarjatu XVII policji państwowej 2 U I
Okrąg komisarjatu XVIII policji państwowej 2 U I
Okrąg komisarjatu XXIV policji państwowej 2 U I
Okrąg komisarjatu XXV policji państwowej 2 U I
Okrąg sądowy 28 D
Okrąg sądów grodzkich we Lwowie 3 R IV
Okrąg sądów grodzkich w Krakowie 3 R IV
Okrąg sądu apelacyjnego 1 D
Okrąg sądu grodzkiego w Będzinie 2 U II
Okrąg sądu grodzkiego w Białej 2 U III
Okrąg sądu grodzkiego w Białymstoku 2 U III
Okrąg sądu grodzkiego w Czeladzi 2 U II
Okrąg sądu grodzkiego w Dąbrowie Górniczej 2 U IV
Okrąg sądu grodzkiego w Łodzi 2 U V
Okrąg sądu grodzkiego w Sosnowcu 2 U VI
Okrąg sądu grodzkiego w Zgierzu 2 U V
Okrąg sądu okręgowego 3 D, 15 D, 7 R I, 12 R II, 3 R IV
Okrąg sądu okręgowego w Białymstoku 1 U V
Okrąg sądu okręgowego w Łodzi 1 U II
Okrąg sądu okręgowego w Samborze 1 U VII
Okrąg sądu okręgowego w Sosnowcu 1 U III
Okrąg sądu okręgowego w Wadowicach 1 U IV
Okrąg sądu okręgowego w Warszawie 1 U 1
Okrąg sądu okręgowego w Wilnie 1 U VI
Okrąg sądu pracy 2 D, 3 D, 12 D. 13 D. 22 D. 23 D. 24 D, 40 D, 1 R I, 2 R I, 6 R I, 7 R I, 9 R I, 12 R II, 13 R IV
Okrąg sądu pracy Warszawa-Południe 2 U I
Okrąg Sądu Pracy Warszawa Północ 2 U I
Okrąg sądu pracy w Białej 2 U II, 4 U II
Okrąg sądu pracy w Dąbrowie Górniczej 2 U VI, 4 U VI
Okrąg sądu pracy w Białymstoku 2 U III, 4 U III
Okrąg sądu pracy w Drohobyczu 2 U IV, 4 U IV
Okrąg sądu pracy w Łodzi 2 U V, 4 U V
Okrąg sądu pracy w Sosnowcu 2 U VI, 4 U VI
Okrąg sądu pracy w Wilnie 2 U VII 4 U VII
Okrąg starostwa grodzkiego Warszawa-Południe 2 U I
Okrąg starostwa grodzkiego Warszawa Północ 2 U I
Opłata stemplowa 37 D
Opłata za doręczenie 37 D
Opłaty (należytości sądowe) 37 D
Ordynacja egzekucyjna 33 D
Orzeczenie 3 D. 2 R IV
Orzeczenie jednoosobowe 20 D.

Orzeczenie komisji rozjemczej 40 D
I Orzeczenie Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej 40 D
II Orzeczenie przewodniczącego 17 D. 20 D
Orzeczenie sądowe 12 k IV
Orzeczenie sądów przemysłowych 11 R IV
I Orzeczenie sądu pracy 25 D
II Orzeczenie zastępcy przewodniczącego 20 D
Orzecznictwo inspektora pracy 9 D
Orzecznictwo sądu pracy 7 D 8 D
Orzecznictwo sądu polubownego 3 D
Orzecznictwo sądu powszechnego 8 D
Osoba fizyczna 1 D
Osoba prawna 1 D
Osoba tego samego zawodu 26 D
Oświadczenie 4 R I, 10 R I

P

Pełnomocnik stron 26 D, 31 D
Pieczęć sądu 2 R IV
Pismo 13 D, 2 R IV
Pismo osobne 7 R II
Płaca gotówkowa 5 D
Podanie do wiadomości publicznej 15 D
Pogwałcenie formalności postępowania 30 D
Poseł do Sejmu 13 D
Posiedzenie nadzwyczajne 2 R II
Posiedzenie poszczególnych oddziałów 3 R II
Posiedzenie sądowe 11 R I
Posiedzenie sądu okręgowego 12 R II
Postanowienie rozporządzeń wykonawczych 1 R IV
Postanowienie ustawy 7 R IV
Postępowanie karno - sądowe 17 D, 21 D
Postępowanie odwoławcze 31 D
Postępowanie odwoławcze w sądach okręgowych 31 D
Postępowanie przed sądami powiatowemi (pokoju) 21 D
Postępowanie sądowe cywilne 31 D
Postępowanie sądów powiatowych 21 D
Postępowanie sądu pracy 21 D
Pośrednictwo pracy 7 D
Pouczenie 9 R II
Potrącenie spłat 6 D
Powaga rzeczy osądzonej 30 D
Powód 24 D, 27 D, 4 R II
Pozwany 28 D
Praca 22 D, 24 D
Praca kobiet 7 D
Praca młodocianych 7 D
Praca najemna 20 D
Pracodawca 1 D, 6 D, 13 D, 26 D
Pracodawca rolny 20 D, 40 D
Pracownicy trudniący się handlem 5 R IV
Pracownik 1 D, 4 D, 5 D, 6 D, 7 D, 12 D, 6 R I
I Pracownik instytucji komunikacyjnej 13 D, 4 R I
II Pracownik rolny 20 D, 40 D
Pracownik umysłowy 4 D, 20 D
Praktykant 4 D
Prawa cywilne 13 D
Prawa obywatelskie 13 D
Prawo 6 R I
Prawomocność wyroku 33 D
Prawo o ustroju sądów powszechnych 37 D, 11 R I
Prawo prywatne 1 D
Prawo publiczne 1 D

Pretensja 33 D
Prezes sądu okręgowego 15 D 17 D, 19 D, 11 R I, 12 R II
Prokurator 11 D
Przedmiot sporu 6 D, 34 D
Przedsiębiorca 4 D
Przedsiębiorstwo 1 D, 4 R I
Przedsiębiorstwo państwowe 12 D, 13 D, 6 R I
Przedsiębiorstwo samorządowe 12 D
Przedsiębiorstwo związane z gospodarstwem leśnem 1 D, 4 D, 20 D, 40 D
Przedsiębiorstwo związane z gospodarstwem rolnem 1 D, 4 D, 5 D, 20 D, 40 D
Przedstawiciel pracowników umysłowych 20 D
Przejazd kolejowy 2 R III
Przepis dotychczasowy 11 R IV, 12 R IV
Przepis postępowania cywilnego 19 D
Przepis postępowania cywilnego karnego 31 D
Przepis postępowania sądowego cywilnego 31 D
Przestępstwo 8 D
Przepis prawny 1 D, 1 R II
Przepis rozporządzenia 36 D
Przepis ustawy 40 D
Przeszkoda nieprzewidziana 8 R II
Przewodniczący sądów przemysłowych 6 R IV
Przewodniczący sądu 17 D, 2 R III
Przewodniczący sądu pracy 11 D, 14 D, 19 D, 20 D, 11 R I, 1 R II, 7 R II, 8 R II, 10 R II, 6 R IV, 8 R IV
Przyjęcie urzędu 13 D
Przysięga 37 D, 11 R I
Przysięga sędziowska 14 D

R

Radca prawny 26 D
Reguła 28 D, 31 D
Rekurs 11 R IV
Reorganizacja 36 D
Reprezentant grupy 13 D, 18 D, 10 R II
Robotnik 4 D, 20 D
Rodzice 26 D
Rok kalendarzowy 12 R II
Roszczenie o odszkodowanie 6 D
Rozpoczęcie czynności 1 U I, 1 U II, 1 U III, 1 U IV, 1 U V, 1 U VI, 1 U VII
Rozporządzenie 1 D, 2 D, 3 D, 4 D, 5 D, 21 D, 32 D, 37 D, 38 D, 39 D, 40 D, 6 R I, 7 R I, 12 R I, 9 R II, 12 R II, 13 R II, 3 R III, 1 R IV, 6 R IV, 14 R IV, 5 U I, 5 U II, 1 U III, 5 U IV, 5 U V, 5 U VI, 5 U VII
Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej 1 R I
Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o umowie o pracę pracowników umysłowych 4 D
Rozporządzenie wykonawcze 12 D, 20 D, 31 D, 1 R IV, 8 R IV
Rozpoznawanie spraw karnych 9 D
Rozpoznawanie sprawy 27 D, 4 R II
Rozprawa 20 D, 28 D, 29 D, 31 D, 2 R II
Rozprawa główna 33 D
Rozstrzyganie sporu 5 R IV
Rozstrzyganie spraw karnych 1 D
Rozstrzygnięcie spraw spornych cywilnych 1 D

Rygor 6 R I
Rygor tymczasowej wykonalności 33 D

S

Sąd 9 D, 33 D, 35 D, 37 D, 3 R IV, 12 R IV, 13 R IV
Sąd apelacyjny 37 D
Sąd apelacyjny krakowski 21 D, 33 D, 39 D
Sąd apelacyjny lubelski 21 D, 33 D, 39 D
Sąd apelacyjny lwowski 21 D, 33 D, 39 D
Sąd apelacyjny warszawski 21 D, 33 D, 39 D
Sąd apelacyjny wileński 21 D, 33 D, 39 D
Sąd grodzki 37 D
Sąd grodzki we Lwowie 3 R IV
Sąd grodzki w Krakowie 3 R IV
Sąd karny 3 D, 7 D
Sąd miejscowy 22 D
Sąd najwyższy 32 D, 37 D
Sąd odwoławczy 1 R IV, 3 R IV
Sąd okręgowy 18 D, 30 D, 31 D, 37 D, 3 R IV, 4 R IV, 8 R IV
Sąd okręgowy w Cieszynie 21 D, 33 D, 39 D, 4 R IV
Sąd okręgowy we Lwowie 4 R IV
Sąd okręgowy w Krakowie 4 R IV
Sądownictwo 36 D
Sądownictwo administracyjne 11 D
Sądownictwo powszechne 11 D
Sądownictwo w sporach tyczących się pracy, nauki i najemnego w stosunkach przemysłowych 1 R IV
Sąd polubowny 3 D
Sąd powiatowy (pokoju) 2 D, 7 D, 11 D, 14 D, 37 D, 12 R IV
Sąd powszechny 3 D, 8 D, 25 D, 33 D, 12 R IV
Sąd pracy 1 D, 2 D, 3 D, 6 D, 9 D, 10 D, 11 D, 15 D, 20 D, 22 D, 25 D, 27 D, 28 D, 29 D, 30 D, 33 D, 34 D, 35 D, 36 D, 40 D, 1 R I, 7 R I, 3 R II, 4 R II, 5 R II, 12 R II, 1 R IV, 2 R IV, 3 R IV, 7 R IV, 9 R IV, 10 R IV, 1 U I, 1 U VI
Sąd pracy Warszawa — Południe 1 U I
Sąd pracy Warszawa — Północ 1 U I
Sąd pracy w Białej 1 U II
Sąd pracy w Białymstoku 1 U III
Sąd pracy w Bielsku 3 R IV, 4 R IV
Sąd pracy w Dąbrowie Górniczej 1 U VI, 4 U VI
Sąd pracy w Drohobyczu 1 U IV
Sąd pracy we Lwowie 3 R IV, 4 R IV
Sąd pracy w Krakowie 3 R IV, 4 R IV
Sąd pracy w Łodzi 1 U V
Sąd pracy w Sosnowcu 1 U VI 4 U VI
Sąd pracy w Warszawie 1 U I, 3 U I, 4 U I
Sąd pracy w Wilnie 1 U VII
Sąd przemysłowy 36 D, 1 R IV, 2 R IV, 3 R IV, 4 R IV, 5 R IV, 9 R IV, 10 R IV, 12 R IV
Sąd przemysłowy w Bielsku 1 R IV
Sąd przemysłowy we Lwowie 1 R IV
Sąd przemysłowy w Krakowie 1 R IV
Sąd specjalny 6 D

Senator 13 D
Sędzia 11 D
Sędzia państwowy 30 D
Sędzia przewodniczący 20 D 31 D
Siedziba sądu 32 D
Siedziba sądu okręgowego 32 D
Siedziba sądu pracy 2 D, 15 D, 21 D, 22 D, 1 R II
Siostra 26 D
Skarb Państwa 10 D, 7 R IV
Skarga 32 D
Skarga incydentalna (rekurs) 31 D
Skutki prawne 2 R I
Słowo 13 D
Służba czynna 13 D
Służba domowa (pracownicy domowi) 4 D
Spór 30 D, 31 D, 5 R II
Spór cywilny 22 D, 29 D
Spór indywidualny 40 D
Spór co do pretensji o wspólną pracę 6 D
Spór o dalsze trwanie i rozwiązanie stosunku pracy i nauki zawodowej 6 D
Spór o książeczki obrachunkowe 6 D
Spór o książeczki obrachunkowe i służbowe 6 D
Spór o książeczki służbowe 6 D
Spró o należenie do kasy emerytalnej 6 D
Spór o należenie do kasy emerytalnej lub zapomogowej 6 D
Spór o należenie do kasy zapomogowej 6 D
Spór o przekroczenia przepisów dotyczących bezpieczeństwa pracy 7 D
Spór o przekroczenia przepisów dotyczących higjeny pracy 7 D
Spór o odszkodowanie 6 D
Spór o przekroczenie przepisów o kaucjach składanych przez pracowników 7 D
Spór o przekroczenia przepisów o pośrednictwie pracy 7 D
Spór o przekroczeniu przepisów o pracy kobiet 7 D
Spór o przekroczeniu przepisów o pracy młodocianych 7 D
Spór o przekroczeniu przepisów o umowie o pracę pracowników umysłowych 7 D
Spór o przekroczeniu przepisów o umowie o pracy robotników 7 D
Spór o roszczenia 6 D
Spór o świadczenia 6 D
Spór o świadczenia, rozszczenia i odszkodowania 6 D
Spór o urlopy 6 D
Spór o wykonanie postanowień umów zbiorowych 6 D
Spór o wynagrodzenie 6 D
Spór o wypowiadanie i usuwanie z mieszkań 6 D
Sprawa 19 D, 20 D, 24 D, 25 D, 27 D, 34 D, 35 D, 2 R II, 5 R II, 8 R II, 10 R IV
Sprawa drobiazgowa 21 D
Sprawa karna 7 D, 9 D, 20 D, 21 D, 22 D, 26 D, 31 D, 32 D, 13 R IV
Sprawa o niewykonanie nakazów wydawanych przez inspektorów pracy 7 D
Sprawa odwoławcza 30 D
Sprawa o przekroczenie przepisów o czasie pracy 7 D
Sprawa o przekroczenie przepisów o urlopach dla pracowników 7 D

Sprawa pracowników umysłowych 5 R IV
Sprawa sporna 1 D, 1 R II
Sprawa sporna cywilna 1 D, 4 D, 6 D, 20 D, 21 D, 23 D, 24 D, 26 D, 32 D, 1 R II
Statek morski 4 D
Statut 6 D
Stosunek indywidualny pracy 6 D
Stosunek nauki zawodowej 6 D
Stosunek pracy 6 D
Stowarzyszenie 4 R I, 5 R I, 6 R I
Stowarzyszenie zawodowe 26 D, 6 R I
Stowarzyszenie zawodowe pracodawców 12 D, 1 R I, 2 R I, 6 R I, 9 R I
Stowarzyszenie zawodowe pracodawców przemysłowo-handlowych 1 R I, 2 R I
Stowarzyszenie zawodowe pracowników 12 D, 1 R I, 2 R I, 6 R I, 9 R I
Strona 3 D, 19 D, 29 D
Strona pozwana 27 D, 4 R II
Strona procesowa 2 R II
Strona w procesie 19 D
Stronniczość 19 D
Szkoła państwowa 5 D
Szkoła publiczna 5 D
Szkoła samorządowa 5 D

Ś

Ślubowanie 37 D, 11 R I
Środek prawny 32 D, 12 R IV
Środek przewozowy 2 R III
Świadczenia o odszkodowania 6 D
Świadek 29 D

T

Termin 31 D, 3 6 D, 2 R I, 3 R I, 5 R I, 6 R I
Termin oznaczony 9 R I
Termin pierwszego posiedzenia 6 R II
Termin posiedzeń sądów pracy 1 R II
Termin przewidziany 11 R IV
Termin rozpoznania spraw 1 R II
Termin rozprawy 28 D
Tok postępowania 33 D
Trudniący się handlem 5 R IV
Tryb 33 D, 36 D
Tryb przewidziany 10 R IV
Tryb szczegółowy powoływania ławników 31 D
Tytuł egzekucyjny 33 D
Tytuł wykonawczy 33 D

U

Uchwała sądu 33 D
Uczeń 1 D, 4 D
Udział w posiedzeniu 16 D, 1 R II, 4 R II, 7 R II
Udział w posiedzeniu Sądu Okręgowego 31 D, 12 R II
Udział w posiedzeniu Sądu Pracy 18 D, 1 R II
Udowodniona utrata zarobku 16 D
Umowa indywidualna o pracę 6 D
Umowa o naukę zawodową 1 D, 6 D
Umowa o pracę 1 D, 4 D, 5 D 6 D
Umowa o pracę pracowników umysłowych 7 D
Umowa o pracę robotników 7 D
Umowa zbiorowa 6 D, 40 D
Uposażenie 11 D
Uposażenie grupy „A" 11 D

Uposażenie służbowe 6 D
Uprzedzenie 19 D
Urlop 6 D, 7 D
Urząd 13 D, 22 D
Urząd ławnika 13 D
Urząd państwowy 5 D
Urząd zastępcy ławnika 13 D
Urząd związku komunalnego 5 D
Urzędnik 11 D, 26 D
Ustawa 3 D, 6 D, 40 D, 5 R IV, 9 R IV
Ustawa o ochronie lokatorów 6 D
Ustawa o postępowaniu cywilno-sądowem 21 D
Ustawa o załatwianiu zatargów zbiorowych między pracodawcami i pracownikami rolnymi 40 D
Ustawa o zaprowadzeniu sądów przemysłowych i o sądownictwie w sporach tyczących się pracy, nauki i najemnego w stosunkach przemysłowych 36 D, 40 D, 1 R IV
Ustawa postępowania cywilnego 31 D, 32 D
Utrata zarobku 16 D, 1 R III

W

Wartość pieniężna 6 D
Wartość przedmiotu sporu 30 D
Wejście w życie 11 R I, 5 U I, 5 U II, 5 U III, 5 U IV, 5 U V, 5 VI, 5 VII
Wezwanie 27 D, 1 R I, 2 R I, 4 R II, 6 R II
Wezwanie przewodniczącego sądu 1 R III
Władza administracyjna 9 D
Władza powiatowa administracji ogólnej 6 R I
Władza przełożona 4 R I
Władza przełożona instytucji komunikacyjnej 13 D
Właściciel nieruchomości miejskiej 40 D
Właściwość komisji rozjemczej 40 D
Właściwość miejscowa sądów powszechnych 2 D
Właściwość miejscowa sądu pracy 22 D, 3 R IV
Właściwość rzeczowa sądów powszechnych 23 D, 25 D
Właściwość rzeczowa sądów pracy 1 D, 4 D, 25 D
Właściwość sądów okręgowych 23 D
Właściwość sądów powiatowych (pokoju) 23 D, 40 D
Właściwość sądów powszechnych 3 D
Właściwość sądu 8 D
Właściwość sądów pracy 3 D, 22 D, 23 D, 40 D, 12 R IV, 13 R IV
Właściwość władz administracyjnych 3 D
Właściwość wojskowa sądów karnych 3 D
Wojskowi 13 D
Wniosek 7 R I, 8 R I, 9 R I, 10 R I
Wniosek strony 33 D
Wykluczenie członków sądów Pracy 19 D
Wyłączenie członków sądów Pracy 19 D
Wynagrodzenie 8 R IV
Wypowiadanie 6 D
Wyrok 8 D
Wyrok prawomocny 33 D
Wyrok sądu powiatowego 31 D
Wyrok sądu pracy30 D, 31 D, 33 D

Wyrok sądu okręgowego 30 D, 32 D
Wyrok zaoczny 31 D

Z

Zakład pracy 22 D, 24 D
Zakonnik 13 D
Załącznik 5 R I
Zarząd instytucyj państwowych 12 D, 1 R I
Zarząd instytucyj samorządowych 12 D, 1 R I
Zarząd przedsiębiorstw 6 R I
Zarząd przedsiębiorstw państwowych 12 D, 1 R I, 6 R I
Zarząd przedsiębiorstw samorządowych 12 D, 1 R I, 6 R I
Zarządzający 26 D
Zarządzenie przewodniczącego 20 D
Zarządzenie zastępcy przewodniczącego 20 D
Zaproszenie telefoniczne 7 R II
Zaproszenie telegraficzne 7 R II
Zaskarżenie 32 D
Zaskarżenie wyroku sądu okręgowego 30 D
Zastępca ławnika 12 D, 13 D, 14 D, 16 D, 18 D 7 R I, 8 R I, 9 R I, 10 R I, 11 R I, 1 R II, 7 R II, 1 R III, 8 R IV
Zastępca ławnika sądu okręgowego 1 R I, 2 R I, 4 R I, 7 R I, 1 R III, 4 R IV, 8 R IV, 4 U I, 4 U II, 4 U III, 4 U IV, 4 U V, 4 U VI, 4 U VII.
Zastępca ławnika sądu pracy 11 D, 1 R I, 4 R I, 7 R I, 11 R II, 11 R III, 4 R IV, 8 R IV, 3 U II. 3 U I, 3 U II, 3 U III, 3 U IV, 3 UV, 3 U VI, 3 U VII
Zastępca ławnika zamiejscowego 2 R IV
Zastępca przewodniczącego sądów przemysłowych 6 R IV
Zastępca przewodniczącego sądu pracy 11 D, 20 D, 6 R IV, 8 R IV
Zastępca sędziego przewodniczącego 20 D
Zatarg zbiorowy 40 D
Zawiadomienie 8 R II
Zawiadomienie telefoniczne 8 R II
Zawiadomienie telegraficzne 8 R II
Zawiadowca 26 D
Zawód 4 R II
Złożenie urzędu 13 D
Zwrot kosztów przejazdu 16 D, 2 R III

WYDZIAŁOWA BIBLIOTEKA PRAWNICZA

ADWOKAT
Aleksander Lechowicz
w Zakopanem

KSIĘGARNIA ROBOTNICZA

WARSZAWA, WARECKA 9

FRANKOWSKA L. Ubezpieczenie na wypadek choroby (Kasy Chorych) . . . —.70

JASTRZĘBSKI W. Organizacja pracy fizycznej . . . . . 5.—

KOPANKIEWICZ Z. Ubezpieczenie pracowników umysłowych 1.50

KRAHELSKA H. Łódzki przemysł włókienniczy wobec ustawodawstwa pracy . . 1.—

KRAHELSKA H. Praca dzieci i młodocianych w Polsce 2.50

LANDAU W. Ośmiogodzinny dzień pracy . 3.50

ROCZNIK PRACOWNICZNYCH ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH W POLSCE R 1927 . . . . 4.—

PRAWODAWSTWO OBOWIĄZUJACE W ZAKRESIE OCHRONY PRACY, UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH I OP. SPOŁECZNEJ t. 1. z. 1 i

STERLING H. Międzynarodowa Organizacja Pracy i jej działalność 1.50

ZBIÓR WAŻNIEJSZYCH ROZPORZĄDZEŃ PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ Z ZAKRESU OCHRONY PRACY . . . . . 2.—

ZIEMIĘCKI B. Walka o ustawy robotnicze w Polsce 0.25

10 LAT POLITYKI SPOŁECZNEJ PAŃSTWA POLSKIEGO 1918 — 1927 . . . . . 5.50